

קונטרס

הבינו

פרשת וירא
תשפ"ב

שנה ד'
חוברת ו'
גליון 171

שיעורי

הרב שמעון
שפיצער שליט"א

קול הבינוני

בארה"ב: **718.686.8300**

ארץ ישראל: **072.257.7726**

שמעו ותחי נפשכם!

האזינו למאות שיעורים
השווים לכל גפש הנאמרים
מדי יום ביומו בכל מקצועות
התורה והחסידות מסודרים
להפליא ומלאים כל טוב.

להצטרף לקבלת
השיעורים או החוברות
באימייל ולשלוח הערות:

Tel. 347.351.2400

Email. Info@MachonHavineini.com

מפתח הענינים

מדור אמונה ובטחון - שיעור קי"ח

יום ראשון וירא - י"א מרחשון תשפ"ב

קבלת יסורים באהבה חלק א' - מהות היסורים.....ה

אקדמות מילין | דרך העולם להחשיב יסורים לפי גודל הכאב | הכאת ידיד אינה כואבת | עד היכן תכלית יסורים? | מחסור בצרכי האדם | סתירה לכאורה למערכת הבריאה | לכל היסורים מציאות אחת | כגודל הצורך וכגודל הרעבון | לא ראיתם כל התמונה | שוטה אינו מרגיש | מדת הרגשת היסורים אינה קשורה לאמת | הנהגת הגבורות | לא יעשה ה' אלוקים דבר כי אם טוב | הנהגת הגבורות כדי להיטיב לנבראים | חזק חזק ונתחזק | שמאל דוחה וימין מקרבת | טובת האדם להכניע את ערפו | שמו של מקום חל על בעל היסורים | מחשבות חרוץ אך למותר | מעשה אבות סימן לבנים | כלי מחזיק ברכה

יום שני וירא - י"ב מרחשון תשפ"ב

כוחה של מצות ביקור חולים.....כ

אחרי ה' אלוקים תלכו | אפילו גדול אצל קטן | כוחו של הגאון רע"א | גדולה גמילות חסדים מן הצדקה | גלייה לדרעיה ונפל נהורא | גמ"ח בגוף בממון ובנפש | ביקור חולים דרך הטלפון | שינוי מחשבת המוח | עולמך תראה בחייך | עוז וחדוה במקומו | שימו לב אל הנשמות | איכה ישבה בדד | כאיש אחד חברים | נתינה ללא מטרת רווח

יום שלישי פרשת וירא - י"ג מרחשון תשפ"ב

האופנים לקיים מצות ביקור חולים.....כט

המבקר את החולה גורם לו שיחיה | אברהם אבינו מתחבר עם המבקר | אבן טובה תלויה בצווארו של אברהם | הגאון שנתרפא בעצת הצדיק | מעשה בן ימינו | הכוח לעורר המידות למעלה | המשכת רפואה על-ידי ביקור חולים | מצוה שא"א לה להיעשות ע"י אחרים | מצות גמילות חסדים כמצות לולב | מזה ומזה אל תנח ירך | מקום הניחו לו להתגדר בו | כל אחד לפי תכונת נפשו | סעדני ואושעה | לרנן לב החולים | האחריות המוטלת על קרובי החולה

מדור עיון תפילה

יום רביעי פרשת לך לך - ז' מרחשון תשפ"ב

גאולת הלב על-ידי התרגשות והתפעלות.....לט

התפילה היא בנין שלם | התרגשות יוצרת התקשרות | חלקי התפילה - כלים לבוא לידי התרגשות | העבודה להכניס את כל החושים בפנים | הרי שלך לפניך | כל עצמותי תאמרנה

| עד מהרה ירוץ דברו | הסרת הדברים המטרידים | המאבד מה שנותנים לו | וילקטו אותו
 בבוקר בבוקר | חידוש מביא לידי התרגשות | ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו | כצאת
 השמש בגבורתה

מדור שבת קודש

יום חמישי לך לך - ח' מרחשוון תשפ"ב

ירא שמים לומד חומש רש"י..... מט

איה מקום כבודו | חומש רש"י לפני הכל | סימן מובהק ליראת שמים | ראשית חכמה
 יראת ה' | ונהר יוצא מעדן להשקות את הג"ן | מורה דרך לנבוכים | חיבור תורה שבכתב
 עם תורה שבע"פ | הטעם שספרי הצדיקים ערוכים על פסוקי התורה | החיוב מוטל גם
 על מי שתורתו אומנותו | אמנם כן יצר סוכן בנו | מעמד קריאת הסדרא אצל הצדיקים |
 האיסור לזלזל באמירת התרגום בימינו | ואלה שמות בני ישראל | סגולה לכוונת התפילה
 בשבת בבוקר

ערב שבת קודש פרשת וירא - י"ד מרחשוון תשע"ח

הרה"ק רבי מנחם מענדיל מקאסוב זיע"א - בעל ספה"ק 'אהבת שלום'..... סח

אבי שושלת ויזניץ | גלגל הוא החוזר בעולם | שני המאורות הגדולים | אהבת שלום |
 קריאת השם מעוררת חיות הנשמה | אנכי מגן לך שכרך הרבה מאוד | שבת אחים גם
 יחד | והיה כנגן המנגן | מאכלי השבת משתנים לכמה טעמים | האומר צדקה זו על מנת
 שיחיו בני

מדור אמונה ובטחון

שיעור קי"ח

לזכות אליעזר בן פיגא ומשפחתו
פטרון מדור אמונה ובטחון

יום ראשון וירא - י"א מרחשון תשפ"ב

קבלת יסורים באהבה חלק א' - מהות היסורים

קורים לכל אחד דברים כנגד רצונו, וכפי שנראה בהמשך בכלל יסורים הם, ועלינו לדעת איך לקבלם.

יותר מזה צריך לדעת שנושא זה חוץ ממה שהיא נוגעת לכל אדם בכל יום, הרי הוא מעיקרי הדת, וכפי שאנו אומרים בכל יום פעמים באהבה: "ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך" ופירשו **חז"ל** (ברכות פ"ט מ"ה): "בכל מאדך בכל מדה ומדה שהוא מודד לך הוי מודה לך", דהיינו **שאפילו דברים קטנים שנעשים לאדם היפך רצונו, עליו לקבלם באהבה וליתן עליהם תורה להשי"ת.** ונמצא שהעניין נוגע לכל אדם בכל יום, ולא זו בלבד, אלא הוא גם נחשב לאחד מעיקרי הדת.

ובכן, נלמד בע"ה את הנושא יחד עם הרבים ובזכותם לפי סדר מסודר מתחילתו לסופו, דבר דבור על אפניו,

אקדמות מילין

אנו פותחים בסייעתא דשמיא סדרה של שיעורים בענין **קבלת יסורים באהבה**, משום שהרבה מהיסודות הכתובים בחובת הלבבות תלויים בעניין זה, וכן הרבה שאלות וספקות בענין צדיק ורע לו רשע וטוב לו נובעים פעמים הרבה ממה שנושא זה מעורפל, וכשהנושא זו תתבהר כראוי, יפתרו הרבה שאלות.

ויש להקדים שעניין קבלת יסורים באהבה, הוא נושא שצריך להתעמק בה היטב, כי הוא נוגע לכל אחד ואחד, שהרי לכל אחד יש יסורים, כך שאין לך אדם שאין עניין זה נוגע אליו, ולא רק פעם בזמן רב, אלא בכל יום ויום. אנו רגילים לחשוב שיש ימים נפלאים ויש ימים קשים. אך למען האמת בכל יום יש יסורים לכל אחד ואחד, כי בכל יום

חיים' מצאנו זיע"א שיכל את בתו בדמי ימיה בהותירה אחריה יתומים קטנים והצער היה גדול. הלוויה התקיימה בערב שבת קודש אחר הצהריים, וכשחזרו מהלוויה, ניגש ה'דברי חיים' אל עמוד התפילה כדרכו בקודש להתפלל לפני העמוד, הרים את הטלית על כתפו והתחיל לומר "ברכי נפשי את ה'" שאומרים לפני עטיפת הטלית בשמחה גדולה. כששם לבו שהסובבים תמהים היתכן שהוא שמח כל-כך אחרי שקבר את בתו לפני שעה קלה, פנה אליהם ואמר: כשהאדם הולך ברחוב ומרגיש מכה חזקה על שכמו, ברגע הראשון הוא כועס, אך כשהוא מסתובב ורואה שמדובר בידו מנוער שטפח לו על שכמו לאות אהבה, לא די שהוא נח מזעפו, אלא הוא מחבקו ומנשקו ומתמלא שמחה. ובכן, מי הוא שלקח ממני את בתי? הלא הוא ידידי הטוב ביותר, ואם כן שפיר יכול אני להיות בשמחה ובטוב לבב.

הנה בדרך כלל אנו מוציאים ממעשה זה רק חלק אחד, שיזכור האדם שהקב"ה הוא זה שעשאו לו, ושהקב"ה יודע מה טוב בשבילו, ושהוא אוהב אותו. אך באמת יש בזה עוד חלק, והוא שבדרך כלל אנו נוטים להתייחס רק לחלק האחרון, וזהו המכה, כי זה מה שאנו מרגישים בחוש, וכיון שהאדם סבור שמה שקרה לו הוא המכה שהרגיש, ממילא הוא כועס. פעמים הרבה האדם מרגיש שחפץ נפל עליו,

ובס"ד נזכה לשנות את צורת מחשבתנו, אשר זו עיקר מטרת לימודנו.

דרך העולם להחשיב יסורים לפי גודל הכאב

הנה היסוד הראשון בנושא זה הוא לדעת מה נחשב ליסורים. אנו מתייחסים ליסורים לפי גודל הכאב שאנו מרגישים מחמתם. יש ומדובר בכאב גופני, יש ומדובר בכאב נפשי כתוצאה מבושה גדולה, יש ומדובר בהרגשת אכזבה כתוצאה מכשלון או מחמת דבר שרצה בכל לבו להשיגו ונבצר ממנו. ואז כשהכאב גדול ודוקר בלב, אומר האדם: וכי צריך להסביר מה זה יסורים!? או יאמר: אילו היית מרגיש מה שאני מרגיש לא היית צריך להסביר מה זה יסורים...

אך האמת שאין השקפה זו נכונה, כי היסורים הם מציאות, והתייחסותנו אליהם היא רק לפי חלק קטן מהם, והיינו לפי איך שהם הורגשו לנו בזה הרגע. כך אנו מסתכלים עליהם, ועל פי זה בנויה הבנתנו, מאחר שהרגשתי כלפי דבר זה צער, מוכרח הדבר שהוא יסורים. למען האמת פעמים הרבה אין המדובר כלל בצער, ואילו היה האדם בעל הבנה יותר רחבה כלפי זה, היה יכול להבינו אחרת לגמרי.

הכאת ידיד אינה כואבת

כדי לבאר את כוונתנו, נזכיר שוב את הסיפור הידוע. הגה"ק ה'דברי

היכן תכלית יסורין? אמר רבי אלעזר: כל שארגו לו בגד ללבוש ואין מתקבל עליו (האדם השקיע מזמנו וממונו שיתפרו לו בגד חדש לכבוד השמחה שבמעונו, וכשהוא בא למדוד את הבגד, הוא רואה שאינו מתאים למידותיו וכל השקעתו ירדה לטמיון. הגם שאינו הדבר החמור ביותר שיכול לקרות לאדם, הוא נחשב ליסורים). מתקיף לה רבא זעירא, ואיתימא רבי שמואל בר נחמני גדולה מזו אמרו: אפילו נתכוונו למזוג בחמין ומזגו לו בצונן (ביקש שימזגו את יינו במים חמים ומזגו לו במים צוננים), בצונן ומזגו לו בחמין, ואת אמרת כולי האי! מר בריה דרבינא אמר: אפילו נהפך לו חלוקו (כלומר, לבש את חלקו ונודע לו שלבשו בצד ההפוך וכל מה שעליו לעשות כעת הוא לפשוט אותו ולחזור ללבוש אותו בצד הנכון, אעפ"כ הוא נחשב ליסורים). רבא, ואיתימא רב חסדא, ואיתימא רבי יצחק, ואמרי לה במתניתא תנא: אפילו הושיט ידו לכיס ליטול שלוש [מטבעות] ועלו בידו שתיים. וכל כך למה (למה חשוב כל-כך לספר לנו מה נחשב ליסורים)? דתניא דבי רבי ישמעאל: כל שעברו עליו ארבעים יום בלא יסורין - קיבל עולמו (ונמצא שכל אחד צריך לקבל יסורים בכל עת, ולכן הודיעו לנו חז"ל שגם אלה נחשבים ליסורים). במערבא אמרי: פורענות מזדמנת לו.

מחסור בצרכי האדם

והנה בעלי רוח הקודש דיברו הרבה בענין דברי גמרא אלו, ברם אחת מההבנות הפשוטות שעלינו להוציא

אין הוא יודע עדיין מה נפל עליו, מדוע נפל עליו, אך היות שעדיין לא הרים את עיניו לראות, חולפת לו מחשבה במוחו - למה מניחים כאן חפצים במקום שהם יכולים ליפול? היכן האחריות? הוא מתחיל לפרש את הדבר שאירע לו לפי ההבנה המינימלית שיש לו כלפי זה. ואח"כ כשהוא מרים את עיניו ומתגלית לפניו תמונה אחרת לגמרי, אז הוא מבין שאירע כאן מעשה אחר לגמרי.

הגה"ק מצאנו אמר כך: כשהאדם מקבל מכה בשכמו, הדבר היחיד שהרגיש הוא המכה, ולכן כל הבנתו מוגבלת ומתייחסת למכה. אבל אם ישכיל להבין מה מהות היסורים ואיך היסורים באים לאדם, אע"פ שלא יבין עדיין למה הם באים, מכל מקום יבין שהמכה שקבל בשכמו, אינה אלא חלק קטן מן המתרחש.

ומעתה כשיש לו לאדם יסורים, עליו להבין, שאע"פ שהם יסורים חזקים מאוד, רחבים, גדולים וארוכים, הם נמשכים כבר כמה שנים, הוא מתייחס אליהם רק לפי מה שהוא רואה שהוא מרגיש, הוא מרגיש בוושה, הוא מרגיש שהקב"ה עזב אותו, הוא מרגיש שלכולם יש והוא אין לו, מכל מקום כל זה הוא רק חלק קטן מהדבר עצמו.

עד היכן תכלית יסורים?

ובכן, מהו הדבר עצמו? מה הם יסורים? הנה חז"ל אמרו (ערכין טז, ב): עד

(document) שהביא לא היה המסמך הנכון, עליו לשוב לביתו להביא את המסמך הנכון ולשוב אל הבנק, וכן הלאה. האדם מוקף באלף אלפי צרכים על כל צעד ושעל. כל פעם שיש לאדם רצון להשיג משהו, עליו לעשות פעולות רבות מספור עד שישגנו. מתבאר כאן, **שכאשר אחד מצרכיו לא הגיעו אליו, זהו הנקרא יסורים.** ואין שום חילוק בין מי שצריך בגד ללבוש ואין לו כסף לקנות, לבין מי שרוצה משקה חם והביאו לו משקה קר, ובין מי שהוצרך לשלוש מטבעות ויצאו לו מן הכיס רק שתיים.

עומד לו האדם מן הצד וצוחק: הכנס ידך שוב לכיס ותוציא את המטבע השלישית, שהרי היא נמצאת שם בפנים, אלא שלא יצתה בפעם הראשונה! אומרים לו: אם אתה צוחק, סימן הוא שלא הבנת מה זה יסורים. חז"ל הרי כללו אנשים שקורים להם דברים אלו עם אותם שעוברים בשבעה מדורי גהינום בעולם הזה, כגון אלו שעברו את השואה. יש שהאדם נפגע עד עמקי נשמתו: הוא משווה אותנו! הוא אומר שלשנינו יש יסורים, הוא אומר שלכולם יש יסורים. איזו חוצפה! וכי אפשר לדמות את מה שהוא עובר למה שאני עובר?! אכן כן, דבר זה מוכיח לנו שחסר לנו בהבנת מהות היסורים, וזוהי אחת מהסיבות שאנו נתקעים אח"כ ואין מצליחים לקבל את ייסורינו באהבה.

מהם היא - מה הם יסורים. והוא נחוץ מאוד, הגם שהוא נראה כדבר של מה בכך. הוא נחוץ כדי ללמוד ההשקפה הנכונה אל היסורים. כשהאדם עובר באיזה מצב קשה, נדמה לו כאילו השמים נופלים עליו, ואע"פ שאין זה המצב הגרוע ביותר ורבים מתייסרים ביסורים קשים יותר, מכל מקום הוא סבור שלא היה צריך להיות כך ושהוא נמצא במצב שאף אחד לא היה בו לפניו. ויש בזה מן האמת, שהרי כך אמרו **חז"ל** אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו, והיינו משום שהאופן שהוא עובר אותו, כולל התנאים החיצוניים שלו, כגון המשפחה והסביבה, והתכונות הנפשיות שלו, מיוחד רק לו, כך שבאמת לא היה אף פעם מישהו שעבר אותו כפי שהוא עובר אותו. אך מכל מקום על האדם לדעת, שכל היסורים שבעולם מאז שנברא העולם ועד יומו האחרון של העולם, בין היסורים הנוראים ביותר, בגוף ובנפש, ברוחניות ובגשמיות, ובין היסורים הפעוטים שמנו חז"ל במסכת ערכין, לכולם יש הגדרה אחת, והיא: **הקב"ה ברא את כל הנבראים באופן שיצטרכו בכל עת להשיג את צרכיהם,** אם זה מזונם, אם זה פרנסתם, אם זה שאר צרכיהם. אם האדם רוצה כסף, עליו לעבוד, ולאחר שכבר עבד, הוא צריך שפלוני ישלם לו, ואם הכסף כבר נכנס לחשבון הבנק שלו, עליו להוציאו עכשיו משם, וכפי שחז"ל אמרו כאן, שעליו להכניס את ידו לכיס ולהוציא את המטבעות, ואם נתברר לו שהמסמך

ודבר זה יתכן שיקרה גבי צרכים קטנים כגון שיהיו לו כאב בא' מקטני אבריו, ויתכן שיקרה גבי צרכים גדולים, כגון שאבר אחד מאבריו לא יפעל או שאחת ממערכות גופו הפנימיות לא תפעל כראוי ר"ל. והנה יאמר האדם: כואב לי מפני שכואב לי ותו לא. כל השאר אינו מענייני. הן, אבל מהו הדבר שלא הגיע אליך? **היה לך צורך והצורך לא הגיע אליך.** היה לך צורך שלא תרגיש את שינך ובסוף אתה מרגיש אותו; היה לך צורך להיות בישוב הדעת, ובסוף אין לך. **הקב"ה צמצם את השפע וצורך זה לא הגיע אליך.**

לכל היסורים מציאות אחת

כשהאדם נמצא בזה העולם יש לו הרבה צרכים, הוא מרגיש שיש לו צורך להוליד בנים ולא קיבלו, הוא מרגיש שיש לו צורך להשתדך ולא קיבלו, הוא מרגיש שיש לו צורך שבנו יתנהג כשורה, אך השפע לא הגיע אליו, ובמילים אחרות: השכל לא הגיע לבנו אשר אם היה מגיע אליו לא היה עושה מעשה שטות; לא הגיע השכל לבנו אשר אם היה מגיע אליו לא היה שרוי בעצב, למה הוא עצוב כל-כך? האב אין לו ישוב הדעת, האם כאובה מאוד, והכל משום שהבן שרוי בעצב. השפע לא הגיע. אילו היה השפע מגיע אל הבן, היה הבן מבין את מצבו, הוא היה מבין מה כואב לו והיה יכול להוציאו לאור, והיה מבין שכדאי לו לעשות כך

סתירה לכאורה למערכת הבריאה

חז"ל גילו לנו יסוד, **הנברא זקוק למילוי צרכיו**, ומי הוא הממלא אותם? **הקב"ה שהוא הטוב והמטיב לכל, הוא זה שממלא לו את כל צרכיו.** אנו קמים בבוקר ומיליוני דברים כבר עומדים מוכנים לנו, ורק למעט מזעיר אנו זוכים לשים את לבנו ולהודות עליהם, ברוך פוקח עורים, מלביש ערומים, מתיר אסורים, והרי בעין לבד יש אלפי אלפים חלקים שפועלים כיאות, ואם רק אחד מהם לא היה פועל כיאות, לא היה האדם מצליח לראות, והקב"ה נותן לו, הוא נותן לו את ראיית העינים, הוא נותן לו שכל, הוא נותן לו רגילים ללכת, ובגדים, וכסף ומשפחה. הקב"ה דואג לנו בכל רגע למיליארדי דברים שימלאו את צרכינו, אלא שאנו רואים רק את המעט מן המעט.

והנה **איך אירע דבר כזה** שהאדם הכניס יד לכיס להוציא שלוש מטבעות ויצאו רק שתיים? **הלא סתירה היא לכל מערכת הבריאה!** אם הקב"ה נותן לו עינים, נותן לו שכל, נותן לו קרבת אלוקים, נותן לו להביא ולדות חדשים לעולם שהם כולם פלאי פלאות שאינם ניתנים להבנה בשכל אנושי, איך יתכן שדבר פשוט כזה, להוציא שלוש מטבעות מן הכיס, נבצר ממנו? **אין זה אלא שעכשיו ברגע זה הקב"ה צמצם את השפע שלא יגיע אליו, כך שאחד מצרכיו ייבצר ממנו. זהו יסורים.**

אין לי כסף לזה, הילד אינו רוצה ללכת אליו, וכן הלאה, כל מיני המצבים, **ככל שהצורך גדול יותר, כך האדם מרגיש יותר את היסורים.**

כגודל הצורך וכגודל הרעבון

ועוד יותר **ככל שהאדם רעב יותר לאותו צורך, כך עולת דרגת היסורים.** ובקצרה: יש שני דברים שמעלים את דרגת הרגשת היסורים. א. **גודל הצורך.** ב. **גודל הרגשת האדם שהוא זקוק לאותו צורך,** ואין זה מוכרח שיהיו תלויים זה בזה, אלא הכל לפי האדם והמצב. יש אדם שלפי תכונת נפשו הוא מרגיש שהוא צריך לדבר מסוים, ולמען האמת אין דבר זה נחשב לצורך גדול, וכיון שהוא מרגיש שהוא צריך לו, כשאינו מגיע אליו, הוא מרגיש כאב גדול.

ולמשל, האדם חושק בכל נפשו לקבל איזו משרה. הוא יודע שחלון ההזדמנות נפתח רק פעם בכמה שנים ועכשיו הוא נפתח, והוא מרגיש שהוא מתאים לזה. הוא שלח בני אדם שימליצו עליו, אך בסוף לא קיבלו, ועכשיו כאבו גדול מנשוא. הנה אף הוא אם נדבר אתו לאחר כמה חודשים יודה שלא היה זה הצורך הגדול ביותר שלו, אבל הוא נעשה לו רעב כל-כך, וכשלא קיבלו הרגיש כאילו קיבל סטירה בפרצופו וכאב לו עד מאוד. והרי זה דומה לבא לאכול ורואה שאין ארוחתו מוכנה, שאם אינו רעב כל-כך, אינו מרגיש צער כל-כך, מה שאין כן אם

וכך, והיה עושה זאת, ואז לא היה חסר מהשפע של ההורים אשר כואב להם לראות את בנם במצב זה. השפע אינו מגיע. הקב"ה צמצם אחד מהצרכים של הנבראים והוא לא הגיע אליו.

נמצא שכל מיני היסורים שבעולם יש להם מציאות אחת, שלא הגיע השפע למקום זה או לאדם לה, שהרי הקב"ה משפיע כל צורך להורים לילדים ולמצבים בכל העינים, וכאן השפע לא הגיע. והנה לפי גודל הצורך, כך ירגיש האדם את היסורים בחוש. ולמשל אם האדם חושב לעצמו: נו נו, רציתי שהמרק יהיה יותר חם, אבל לא נורא, אפשר לאכלו גם כך; הוא לא קר לגמרי. לא ירגיש כל-כך את היסורים, שהרי אינו מרגיש שהצורך גדול כל-כך. וכעין זה, האדם רצה לסדר משהו בבנק, הוא הלך לבנק ונתברר לו שאי-אפשר לסדרו עכשיו ויצטרך לחזור בשבוע הבא. זה אמנם כואב לו, אבל הוא יכול לחיות עם זה...

כנגד זה יש צרכים יותר גדולים, כגון הצורך לחיות, הצורך להיות בריא, הצורך להתפרנס. האדם כבר מצמצם כמה שאפשר והוא מרגיש שאין לו צרכיו, והנה הוא מתחיל להיות עצב ומבולבל, הרי הקב"ה אמר שהוא נותן את כל צרכי הנבראים, ומדוע אין פרנסתי מגיע אלי? הרי אין אני מבקש לנסוע לנופש, אני מבקש לחם וחלב. כמו כן אני צריך מורה פרטי לבני, והוא מהצרכים הנחוצים ביותר, ואינו מוצא.

שלו, כי לפיהם הוא מחליט מהם הם צרכיו, ולפיהם הוא מרגיש את יסוריו.

מעתה אם האדם נעשה בלחץ בשבוע בהיר אחד: בתי זקוקה לשידוך! מה יהיה עם שידוך? ויש איזו סיבה שגרמה לכך, ולמשל, מפני שאחת מהחברות בכיתתה באה השבוע בברית האירוסיין. הנה בזה השבוע הוא בעל יסורים נוראים. מה קרה? מה נשתנה שבוע זה מהשבוע הקודם ומהשבוע הבא? עכשיו הוא נעשה רעב לאותו דבר. ואע"פ שמדובר בצורך אמיתי ולא בדמיון ולא בלוקסוס, מכל מקום צערו גדל עכשיו משום שרעבונו לאותו דבר גדל.

לאמיתו של דבר מוח האדם שם לב רק לחלק קטן מצרכיו האמיתיים ובהם הוא עוסק יומם ולילה, והוא עצמו אינו יודע שיש דברים רבים שהוא צריך להם הרבה יותר ממה שהוא צריך את אלה, ומשום מה חסרונם אינו כואב לו. פלא והפלא!

שוטה אינו מרגיש

הנה יש אדם שהוא טרוד הרבה כי הוא צריך לפרנסה ואין לו. הוא מתפלל ומשתדל, בהשתדלות אמיתית ובהשתדלות שאינה אמיתית, וחוזר חלילה. בקיצור, הוא עסוק עד למעלה ראש בשביל פרנסתו שהיא צורך אמיתי שלו, צורך שלא הגיע אליו. ובאותו זמן יש אחד בעל חוסר אחריות שעכשיו רבו יוצא לנסיעה אל

התענה כל היום וכמעט שאחזו בולמוס, שצערו יהיה גדול עד מאוד.

כך הוא בכל דבר, ככל שהאדם רעב יותר להשיגו, כך יהיה צערו יותר גדול כשלא ישיגו. וזה יתכן בכמה אופנים, יתכן מצד תכונת נפשו שהקב"ה נתן לו. הוא מרגיש שאינו מממש את כוחותיו ורעבונו גדול לממשם. ויתכן גם שהאדם עצמו הכניס את עצמו למצב של רעבון. ולמשל, תושב חו"ל החליט שהוא מוכרח לנסוע לארץ ישראל בזה השבוע ויהי מה. הרשויות אין מאשרים לנסוע! לא מעניין אותי, אני נוסע, יהיה מה שיהיה, כמה שזה יעלה. בסוף לא עלה בידו. וכן הוא באין-ספור דברים שבני אדם מחליטים שהם צריכים להם ועושים הכל כדי להשיגם ובסוף אינם משיגים אותם ומרגישים יסורים של ממש.

זהו היסוד! יסורים פירושם שהאדם לא קיבל אחד מצרכיו, מהדבר הגדול ביותר שהוא צריך ועד לדבר הקטן ביותר שהוא רוצה להשיג בכל מחיר. והוא מרגיש את כאב היסורים לפי גודל הצורך ולפי הרעבון שהיה לו לאותו צורך.

לא ראייתם כל התמונה

והנה על האדם להבין שהתמונה הפרוסה לנגד עיניו אינה התמונה האמיתית. כלומר, האדם איננו יודע באמת מה הם הצרכים האמיתיים שלו ומה אינם הצרכים האמיתיים שלו, והכל אינו אלא לפי שגעונותיו ומצבי הרוח

ולפי מה שהוא מרגיש שהוא נצרך לו.
 ג. שהוא עצמו אינו יודע מה הם הצרכים שלו ומה אינם הצרכים שלו.
 אמור מעתה: שאע"פ שיש לאדם יסורים אמיתיים, אילו היה רואה את כל התמונה והיה יודע מה באמת קורה, היו דברים אחרים כואבים לו הרבה יותר מאלו. יש לנו רשימה בלב של דברים שאנו צריכים להם ורשימה של דברים שאיננו צריכים להם, ורשימה זו איננה רשימה האמיתית.

דוגמא לדבר: האדם מתהלך עם מחלה נסתרת המקננת בגופו ואין לו שום מושג על כך. הוא מתפלל על דא ומתפלל על הא. ובאמת יש לו צורך אמיתי אך אינו יודע ממנו ולכן אינו מרגיש יסורים, וברגע שתגיע אליו הידיעה, וכגון שהרופא יאמר לו בדקתי את דמך ואני רואה שאין המצב פשוט כלל וכלל, מיד יתחילו היסורים. ולא סתם יסורים. יסורים אמיתיים. כולם יסכימו כבר, כל מכריו וידידיו וקרוביו, שהוא עובר עכשיו פרשה קשה. יידע כל מי שעובר פרשה קשה של כסף או בזיונות, שהגם שמדובר בקושי, אין הדבר מוכרח כלל שזהו הצורך שלו, שהרי יתכן שיש לו צרכים אחרים נחוצים ממנו.

הנהגת הגבורות

נשאלת השאלה: הנה אנו רואים שהקב"ה העמיד סדר של צמצום השפע, שהרי כך אנו רואים אצל כל

המקומות הקדושים באירופה והוא מחליט להצטרף אליו בנסיעתו. הוא עוזב את כל אשר לו, את משפחתו ואת ביתו, ונוסע לראות את נופי הארצות. יש לו גם רוחניות וגם גשמיות, ואינו זוכר כלל שאין לו ממה להתפרנס. אתה שואל אותו: מה עם פרנסתך? הוא עונה: איני יודע, לכשאחזור כבר אראה מה עם הפרנסה. הנה אדם זה אינו בעל מדרגה, אבל הוא אינו שם לבו לצורך שיש לו ובגלל כן אינו מרגיש שום צער או מכאוב.

צריך להבין שדבר זה קיים בהרבה מצבים שונים ובעיקר בנוגע לחיים הרוחניים. הן לאדם חסר חלק גדול של רוחניות שהוא נצרך להם כל-כך. ואילו היו חסרונותיו אלו ברוחניות מתמלאים, היו חייו נהפכים לחיים מאושרים אף בעולם הזה, אך איננו חושב עליהם, אינו יודע לחשוב עליהם, ובעצם הוא נמצא במצב של חסרון, אך כיון שאינו יודע שיש לו צורך ואינו רעב לו, אינו מרגיש את היסורים. שואלים אותו אם יש לו איזה צורך שלא נתמלא לו, הוא עונה: לא חסר לי מאומה ב"ה, יש לי חברותא, יש לי סטנדר... ולמען האמת חסר לו הרבה, אלא שאינו שם לב.

מדת הרגשת היסורים אינה קשורה לאמת

לסיכום עד כה: על האדם לדעת, א. שיסורים פירושם שאין לו צרכיו. ב. שירגיש את יסוריו לפי גודל הצורך

מנהיג את העולם גם בהנהגת הגבורה, הוא הרגיש עכשיו הנהגה של גבורה.

לא יעשה ה' אלוקים דבר כי אם טוב

ישאל השואל: הלא טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו כתיב והיינו שהקב"ה מרחם על כל הדומם הצומח והחי, על כל אחד ואחד בפרטות, וכפי שאנו אומרים בברכת המזון "המלך הטוב והמטיב לכל, שבכל יום ויום הוא הטיב הוא מטיב הוא ייטיב לנו", והיינו שבכל יום ולכל אדם הוא רק מטיב בכל עת. וכן הוא לשון **האבן-עזרא** בהקדמת ספר **קהלת**: **"כי לא יעשה ה' אלוקים דבר כי אם טוב כי הכל לעולם הוא טוב"**. וסיבת הדבר, כי כל מה שהקב"ה ברא את העולם הוא כדי להיטיב לברואיו. והוא נפלא מאוד למתבונן בזה, כי **יבין שגם אם היה הכל קיים בעולם ורק הוא היה חסר, היה חסר בהטבתו של הקב"ה, ולכן הוא נמצא בעולם. כל מציאות האדם היא רק כדי שהקב"ה יוכל להיטיב.** ומדוע הוא נמצא בעולם היום? כי אלמלא היה כאן היום, לא היה הקב"ה יכול להיטיב היום, והקב"ה הלא רוצה להיטיב היום. וכך הוא בכל רגע ורגע. אין מציאות בעולם חוץ ממציאות זו של הטבת הקב"ה. אף אחד אינו יוצא מהכלל הזה, ושום מצב אינו יוצא מהכלל הזה. ובכן, ישאל השואל: אני איני רואה זאת, שהרי אני עובר עכשיו פרשה קשה מאוד.

נברא בכל יום ויום מימות חייו שיצרכים שאינם מגיעים אליו (לעומת מיליארדי צרכים שמגיעים אליו), ויחד עם כן לכל אחד במהלך חייו פוקדים מצבים שבהם חסרים לו צרכים גדולים מאוד. יתבונן כל אחד סביבו ויאמר האם הוא מכיר אי מי שאין חסר לו מאומה לא בבני לא בחיי ולא במזוני. אין למצוא. לכל אחד חסר באחד מאלה. **והרי זה מוכיח שמדובר בהנהגה שהקב"ה הטביע בסדר הבריאה, שהגם שכל בני האדם מקבלים בדרך כלל את צרכיהם, מוכרח להיות שכל אדם באופן תדיר, ובמשך חייו בדברים יותר גדולים, לא יקבל את צרכיו. כורח המציאות הוא על-פי סדר הבריאה.**

ואכן **שם הנהגה זו הוא גבורות.** להקב"ה יש הנהגה של חסד ויש לו הנהגה של גבורה. פירושה של הנהגה זו הוא שהקב"ה לוקח את השפע שמקורו בחסדים ומצמצם אותו שלא יגיע ליעדו או שיגיע רק מעט ממנו או שיגיע באיחור. וכשאנחנו נמצאים במצב זה ומרגישים אותו, לזה אנו קוראים יסורים.

ובחזרה אל הפתיחה, מה הם יסורים ומה אנו מרגישים? **אנו מרגישים שלא קיבלנו את מה שאנו צריכים, אך מה הם באמת? באמת מדובר בהנהגה של גבורות. אדם זה הרגיש הנהגת הגבורות של הקב"ה. בדרך כלל הוא מרגיש את חסדיו, אך היות שהקב"ה**

ואפשר להוכיח זאת גם ממה שהקב"ה סידר שכל אחד ירגיש גבורות אלו, מאדם הראשון ועד אלינו, מקצה הארץ ועד קצהו, לא היה נברא אחד שקיבל את כל צרכיו בכל עת, והיינו משום שהקב"ה רוצה להיטיב עם כולם, וזוהי הדרך היחידה שיוכל לעשות זאת.

חוק חזק ונתחזק

זהו דבר שהאדם צריך להבין לפני שהוא ממשיך הלאה ולשנן אותו כל היום כולו. ועוד לפני שניכנס אל הסיבות כבר יוכל האדם להוציא מזה חיזוק גדול, ואע"פ שלא הבין עדיין כלום. כי הנה כשהאדם קם בבוקר וחושב על היום שלפניו, בדרך כלל הוא מתאר לעצמו שהיום ילך כשורה, וכשרואה אח"כ שאין היום הולך כשורה, אם הקשיים שפוקדים אותו הם עדיין בגדר הרגיל, הוא פולט בשקט: נו, ככה הם החיים. ואם הם כבר יוצאים מהגדר הרגיל, הוא מאבד לגמרי את עשתונותיו. אך אם יידע האדם בקומו בבוקר, שיום רגיל הוא יום שיש בו גם חסד וגם גבורות, ואין שום יום שיוצא מהכלל הזה, וראיה לזה, שהרי הקב"ה צוה אותנו לקרוא ק"ש בכל יום ולהזכיר לעצמנו את הצווי "ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך", והיינו משום שהקב"ה **קבע שהנהגת העולם שכלולה ממדת הגבורה תהיה בכל יום ויום, ולכן צריך האדם להזכיר לעצמו בכל יום שגם הקשיים שעוברים עליו הם**

יש לנו שני מהלכים בבריאה ששניהם אמת ונראים כסותרים זה את זה. המהלך הראשון הוא, שהקב"ה ברא אור וחושך, בוקר וערב, חסד וגבורה. **כך הקב"ה ברא את הבריאה, שיהיו מצבים של צמצום השפע בהם האדם לא יקבל את צרכיו.** והמהלך העומד נגדו הוא, מה שאמרו **הקב"ה מטיב בכל רגע לכל אחד ואחד, וזה היה התכלית,** וראיה לכך שהרי בו ברגע זה שהאדם כואב מפני שחסר לו איזה צורך גדול, הקב"ה מטיב לו בכל מיני אופנים.

הנהגת הגבורות כדי להיטיב לנבראים

אכן עוד בטרם ניכנס להסברים וסיבות המבוארים בחז"ל, כבר ברור לנו ביישוב הסתירה שמוכרח להיות שאף הצמצום הוא טוב, ולכן הקב"ה **ברא את הנהגת הגבורה, כי אף זו דרך היא שלו להיטיב לבריותיו.** ונמצא פירוש הדבר, שאם היה הקב"ה **בורא רק מדת החסד, לא היתה יכולה להיות ההטבה בשלמות,** כי אילו היה הדבר כך, לא היה הקב"ה בורא את מדת הגבורה, וכיון שרצה הקב"ה להיטיב, לכן הוכרח לברוא את מדת הגבורה, כי בלי זה לא היה האדם יכול להגיע לטוב לא בזה ולא בבא. וכפי שהאדם מבין שהקב"ה ברא אותו כדי שיוכל להיטיב יותר, כך הוא צריך להבין שהקב"ה ברא את הנהגת הגבורה כדי שיוכל להיטיב יותר, ואין שום דרך אחרת שתחליף דרך זו.

צמצום השפע, והיא כדי לפתור את הבעיה הקשה ביותר שיש לאדם בחייו, והיינו מה שהוא איבד את קרבתו לה, וזאת כתוצאה מהניתוק ממנו, ממה שסבר שהוא יכול להסתדר לבדו, הוא הרגיש גאווה בלבו, וישמן ישורון ויבעט. ברגע שהאדם מרגיש גאווה בלבו, מיד הוא מתנתק מהקב"ה, כי כך הקב"ה אומר: אין אני והוא יכולים לדור בכפיפה אחת. אין הוא מרגיש מעתה מחובר ומקורב להקב"ה. ואף אם המחשבה רק חלפה במוחו, ואע"פ שלא שם לבו לכך, כיון שבמציאות חלפה לו מחשבה במוחו שהוא איש מוצלח ובר יכולת, זה יוצר אצלו ניתוק מאלוקים, והרי זו הבעיה הקשה ביותר בחייו. האדם חושב ששכנו פלוני הוא הבעיה שלו, ענין רפואי פלוני הוא הבעיה שלו. לא כן! הבעיה הקשה ביותר של כל אחד בעולם היא זאת, שהרי היא שורש כל הצרות והיסורים, לא רק ברוחניות אלא גם בגשמיות, כי הקב"ה רוצה להשפיע, וכשהאדם קרוב אליו הוא יכול לקבל את השפע, מה שאין כן כשהוא מתמלא גאווה, כי אז הוא מתרחק ממנו ואינו יכול לקבל את החסדים הגלויים שהוא רוצה ליתן לו.

לכן מה עשה הקב"ה כדי שהאדם יישאר קרוב אליו מבלי להתרחק ויוכל לקבל את כל הטוב שהוא רוצה ליתן לו בזה ובבא בנגלה ובנסתר? הוא בנה

לטובתו, אז לא יצפה האדם ליום אחר, וממילא לא יאבד את עשתונותיו כשיראה שאין היום הולך לו כשורה.

שמאל דוחה וימין מקרבת

ואמנם אין צריך להיבהל מזה, כי יחד עם כן יוכל האדם לראות שהנהגת החסד עודפת הרבה על פני הנהגת הגבורה, ואפילו אלו שסובלים את היסורים הקשים ביותר יכולים לראות שבו בזמן הם מקבלים חסדים פי כמה וכמה. הנה הקב"ה נותן להם היכולת להאמין בו, היודעים אתם איזה חסד הוא?! אך לא רק זה, אם עדיין יש כמה אברים שפועלים, אם עדיין יכול האדם ללמוד כמה שורות גמרא, אם הוא יכול עדיין לחשוב מהקב"ה, כמה חסדים הם! אבל יחד עם כן יש גבורות, כי כן קבע הקב"ה שבכל יום יהיו הרבה חסדים ומעט גבורות. הן כך אנו רואים שבדרך כלל יד ימין חזקה מיד שמאל, והיינו משום שהאדם נברא בצלם אלוקים, וזה מוכיח שהחסדים שהם מצד ימין הם רבים, והגבורות שהם מצד שמאל באים רק לסייע לשפע הטוב שיבוא לאדם, כי בלעדיו לא היה האדם יכול לקבל את הטוב.

טובת האדם להכניע את ערפו

והנה לשם התחלה, כדי שלא נצא בלי כלום, נזכיר את הסיבה הראשונה למה מוכרח הדבר להיות שלכל אחד ואחד, בלי קשר למדרגתו, ואפילו לצדיקים הגמורים, תהיה הנהגה של

בעצם הידיעה שאין לו מה שהוא צריך, הוא מגיע למסקנא זו, ואפילו בציור של מי שמכניס ידו לכיס ומעלה שתי מטבעות במקום שלוש, כי הגם שבסוף קיבל את מה שהיה צריך, כיון שלא קיבלו בפעם הראשונה, והוצרך להכניס את ידו לכיס שוב, מיד הוא נזכר שהוא אינו מנהל את העולם ושמזו של מקום חל עליו.

האדם הולך לבנק ומתברר לו שחסרים לו מסמכים ועליו לשוב לביתו להביאם, האדם הולך לרופא ומתברר לו שהרופא אינו נמצא ויצטרך לבוא ביום אחר, **כל אלה ודומיהם, הם יסורים שהקב"ה מביא לאדם** מסיבה זו, **ואם הוא מנצלם כראוי, שמו של הקב"ה חל עליו.**

הנה דוד המלך ע"ה מזמור לדוד בברחו מפני אבישלום בנו, שאלו **חז"ל** (ברכות ז, ב) מזמור לדוד? קינה לדוד מיבעי ליה! ותירצו: אמר רבי שמעון בן אבישלום: משל למה הדבר דומה, לאדם שיצא עליו שטר חוב, קודם שפרעו היה עצב, לאחר שפרעו שמח. אף כן דוד, כיון שאמר לו הקדוש ברוך הוא הנני מקים עליך רעה מביתך - היה עצב, אמר: שמא עבד או ממזר הוא דלא חייס עלי. כיון דחזא דאבשלום הוא, שמת, משום הכי אמר מזמור.

אף כאן, האדם יודע שהוא מוכרח לדבר זה, ולכן אם רואה האדם שאירע לו דבר קטן שלא הלך כפי רצונו, עליו להרים עיניו לשמים ולומר: תודה לך ה'

מהלך של גבורות, והוא שהנברא לא יקבל את צרכיו, כל פעם לפי הענין, ואז כשלא יקבל את צרכיו, יראה בעצמו שאינו יכול לעשות בעצמו שום דבר, שהרי כבר ניסה כמה פעמים ולא עלה בידו, וכפי שאפשר לראות בן אדם מדבר: הדבר כבר נמשך כמה שנים ואינני יודע למה איני מוצא את הדרך החוצה. **הטבה נפלאה היא לאדם, כי כך הוא מבין שהוא מוכרח להגיע לעזרת הבורא ומגיע לידי הכנעה.** ואמנם **תכליתה** אינה רק להכניע אותו בנוגע לצורך זה בלבד, אלא **להפוך אותו לנכנע באופן כללי, וכשיהפוך לאדם נכנע, יוכל לקבל את כל הטובות שבעולם.**

שמו של מקום חל על בעל היסורים

הנה **בספרי** (פרשת ואתחנן) איתא: רבי יוסי ברבי יהודה אומר **חביבים יסורים ששמו של מקום חל על מי שישורים באים עליו**, שנאמר ה' אלוקיך מיסרך. אין ללמוד את הספרי מתוך טעות שהוא מדבר על בעל היסורים היושב בפינת בית המדרש, הבה נחזק אותו ונאמר לו: דע לך שהקב"ה הוא אבי יתומים ודיין אלמנות. לא לא, הוא מדבר אל כל אחד, כי כל אחד שחסר לו אחד מצרכיו, יש לו יסורים, **ואם הוא מתבונן וחושב כראוי, והיינו במקום להתרגז**, הוא אומר: **ברוך ה' שהזכיר לי שהוא מנהל את העולם ולא אני, מיד שמו של מקום חל עליו.**

כך הקב"ה אומר לאדם: הן בראתי מהלך של גבורות, כשאתה מוצא דבר שהיה לך צורך בו, מהגדול ועד הקטן, יסורי הנפש או יסורי הגוף, יסורים בגשמיות או יסורים ברוחניות, אין שום הבדל בין אלו לאלו, עצור לרגע ואל תעשה כלום. אל תתפלל עכשיו! חכה רגע! כשהאדם נעמד מיד ברגע הראשון להתפלל, הרי זה מוכיח עליו שהוא כבר רוצה זאת, ונמצא שחסר לו בהכנעתו. וזה מה שאמרו חז"ל (ברכות סב) קבלה דיסורי שתיקותא ומיבעי רחמי. לא להתפלל מיד. אפילו על רוחניות. ראו כמה הדבר עמוק! תעכל דבר ראשון את מה שאירע לך. מה יש לי לעכל? תעכל שהקב"ה עשה שיחסר לך. אל תדבר עדיין על כפרת עוונות! רגע, רגע! המתן רגע! אל תעשה עדיין חשבונות ואפילו אל תשמח! הרי כך אמרו "קבלת יסורים באהבה". באהבה היא התיבה השלישית. קודם כל תקבל את מצבך. רצייתי כך וכך, ולא הלך לי.

אדם רוצה להדפיס משהו, הוא מכניס את הדף למכונה ומתברר שהמכונה לא עובדת. מזל טוב! אבל אני זקוק לזה בדחיפות! אין, המכונה לא עובדת. כך יש מיליוני דוגמאות. על האדם להרגיל את עצמו שכל אלו בכלל היסורים הם, שהרי מדובר בצרכיו שלא הגיעו אליו. בני אינו מקבל את מה שאני אומר לו, פלוני אינו מקבל את מה שאני אומר לו, הכל נכנס למשבצת זו של צרכים שאינם

שזה מה שאירע לי להזכירני ולא אירע לי דבר גרוע יותר. וזה מה שכתב ה'תולדות' (פרשת וישלח) שמתעם זה אמרו חז"ל "עד היכן תכלית יסורין" **כדי להודיע לנו שאם האדם נזכר להכנע על-ידי יסורים קטנים אלו, די לו באלה ואינו נזקק ליסורים יותר גדולים.**

ובזוה"ק (בלק קצה, א) איתא על הפסוק "תפלה לעני כי יעטוף" (תהילים קב, א) שהתפילה המועילה ביותר היא תפילת העני, כי העני אין לו צרכיו, ומי שאין לו צרכיו, הוא קרוב להקב"ה, כל שאינו בועט, לא ברוחניות ולא בגשמיות.

מחשבות חרוץ אך למותר

המלמדים המומחים, היו אומרים לתלמיד: אני שואל אותך שאלה, אך אל תענה. והוא עצה נפלאה באופן כללי בין אדם לחבירו, כשאחד בא לבקש מחבירו איזו טובה, שיאמר לו: אני שואל אותך שאלה אך איני רוצה שתענה לי עכשיו, תשקול את הדבר בינך לבינך ונראה בעוד שבוע שבועיים מה עלה בדעתך. כשהמלמד שואל אותה ממקום טוב, התועלת מרובה, כי אף אם מדובר בתלמיד עילוי, חבל שיענה תיכף ומיד, והרי השאלה לא נועדה לבחון את יכולותיו, אלא לעורר את מחשבתו, וכשיידע שאינו יכול לענות תיכף ומיד, יפעיל את מחשבתו ואולי יעלה בחכתו תשובות נוספות.

לצרה צרורה, מה יהיה אם ירצו לקחת אותה? שוב מה הוא עושה? ביטול! אמרי נא אחותי את...

אברהם אבינו קיבל הכל בשלוה מתוך ידיעה שהקב"ה מטיב עמו, וכמו שפירש האוה"ח הק' על המשך הפסוק "למען ייטב לי בעבורך", שהבין שכל זה יביא לו בנים, וכה אמר: הרי אין לי בנים והקב"ה בוודאי רוצה ליתן לי בנים, כפי הנראה כל מה שקורה לי עכשיו הוא כדי שאהיה ראוי לבנים. וכך הוה, כשנתקיים וה' פקד את שרה כאשר אמר, היה זה בגלל שתי הפרשיות שעברו עם פרעה ועם אבימלך. **ההכנעה זו היתה הנסיונות**, גם של אברהם, גם של יצחק וגם של יעקב, **כמה תכניע את עצמך לה'...**

בילקוט שמעוני (איוב רמז תתק"ח) איתא: אמר רב חנינא בר פפא, איוב אילולי לא קרא תגר כשבאו עליו יסורין, כשם שאומר עכשיו אלוקי אברהם אלוקי יצחק ואלוקי יעקב, כך היו אומרים אלוקי איוב.

זהו הדבר היחיד, אל תילחם אתם, לא באמצעים גשמיים ולא באמצעים רוחניים ולא בסגולות. קודם כל תקבל!

אמנם עדיין עלינו להרחיב בנושא, אבל לשם התחלה למדנו על עבודה נפלאה שאותה צריך האדם לעבוד באופן יום יומי, והיא **שכל הדברים שקורים על-ידי צמצום השפע, הן הקטנים והן הבינוניים, והן הדברים**

מגיעים אלי, הכל נכנס למשבצת זו של גבורות שהקב"ה מתנהג אתי בהן, גבורות שהן טוב, והטובה הראשונה **שבהן, שהן מזכירות לי שעלי להיכנע אל השי"ת.**

מעשה אבות סימן לבנים

כשמסתכלים בפרשיות שבועות אלו ומתבוננים בנסיונותיו של אברהם אבינו ע"ה, הלא ברוב הנסיונות לא היה יכול לעשות מאומה, כי אם לקבל את המצב. ואם אמנם בעקידת יצחק היה הנסיון אם יקיים דבר ה' אם לאו (אם כי גם בזה כתבו בספרים שלא זה היה הנסיון, כי איך סלקא דעתך שלא יקיים דבר ה'), בשאר הנסיונות היה עיקר הנסיון מה שחסרו לו צרכיו, ולמשל, הקב"ה אמר לאברהם לילך לארץ ישראל, וכיון שהגיע, ויהי רעב בארץ, כלומר, אין לו צרכיו הבסיסיים, ומהו הנסיון? האם ייכנע ויתבטל לה' או לא. ומה הוא הביטול? שייצא לחפש מזון. איי, הקב"ה אמר לי ללכת לארץ ישראל! למה אין הוא נותן לי שם מזוני. הן כך האדם טוען: הלא למדתי והתפללתי וקיבלתי עלי קבלת טובות, למה אין פרנסתי מצויה? זה מה שאירע לאברהם אבינו. הוא עזב את הכל לעלות לארץ ישראל, וכשהגיע, ראה שאין לו מה לאכול. ומה עשה? ביטול! זה מה שעשה. הלך לראות היכן יש אוכל. איפה המקום הקרוב ביותר שיש בו אוכל? במצרים? הוא הולך למצרים. וכיון שהגיע למצרים, נקלע

מספיקה. בוודאי אינה מחשבה קלוקלת, אבל איננה מספיקה. קודם כל עליו לעצור ולהתבונן: דבר מה נלקח ממני, להודיעני שאינני יכול להחזיק כסף, אינני יכול להרוויח כסף ולשמור עליו שלא ילך לאיבוד, וכי אני יכול לעשות משהו שלא יישברו כלים בבית?! אה, ברוך ה' שהזכיר לי להיכנע. וכל זה אינו קשור לחשבונות ועבירות, אלא דבר זה כשלעצמו הוא הטובה הגדולה ביותר שהאדם יכול לקבל, כי ברגע שהוא נכנע הוא נעשה כלי.

נמצאנו אומרים בקוצר אמרים: חסד הוא הדברים הטובים שהקב"ה נותן לאדם, וגבורה הוא מה שעושה את האדם לכלי מוכן לקבל את הדברים הטובים. לכן הקב"ה עסוק ללא הרף ליתן חסדים לאדם ולעשותו כלי, ליתן לו חסדים ולעשות לו כלי. זהו קצת התחלה להבין מה הם יסורים.

שבין אדם לחבירו, דבר ראשון יקבלם ויאמר: ברוך ה' שזהו הגבורות, והרי יכול היה להיות גרוע יותר. כבר יצאתי את הגבורות בזה, כבר נזכרתי שיש אלוקים בעולם בזה, כבר הגעתי לידי הכנעה בזה.

כלי מחזיק ברכה

ונאמר שוב: הדרך לקיים עבודה זו, היא לא על-ידי התעלמות מהמחסור כמותו האומר: "נו, מה זה משנה? נמשיך הלאה! בשביל חמישים שקל אשתגע עכשיו?!". לא זו הדרך, אלא יעצור ויאמר: הקב"ה סיבב לי דבר זה, ואני מודה לו שהזכיר לי בדבר קטן זה שאיני יכול להחזיק חמישים שקל אצלי כי ברגע אחד אוכל לאבדו...

נשבר לו לאדם כלי בביתו, מה הוא אומר דרך כלל? "ברוך ה' יש לי את הכסף לקנות חדש". אין מחשבה זו

יום שני וירא - י"ב מרחשון תשפ"ב

כוחה של מצות ביקור חולים

למדרגה גבוהה מאוד, כי על ידי שהאדם מדמה עצמו להקב"ה, הוא נעשה דבוק בו.

ובמסכת **בבא מציעא** (ל, ב) יש עוד מקור לזה: תני רב יוסף, [והודעת להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו], והודעת להם - זה בית חייהם, את הדרך - זו גמילות חסדים, ילכו - זה ביקור חולים וכו'. ופריך שם **בגמרא** היינו גמילות חסדים היינו ביקור חולים, ולמה הוא מחשיב מצות ביקור חולים בפני עצמה? ותירץ שביקור חולים אינו כמעשה חסד בעלמא, אלא מדרגה אחרת יש לו וכפי שיתבאר.

אפילו גדול אצל קטן

הנה ידוע שאחד מהדברים שאין להם שיעור הוא ביקור חולים, ובמסכת **נדרים** (לט, א) שנינו: תניא: ביקור חולים אין לה שיעור. מאי אין לה שיעור? סבר רב יוסף למימר: אין שיעור למתן שכרה, אמר ליה אביי: וכל מצוות מי יש שיעור למתן שכרן?! והא תנן: הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה, שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות! אלא אמר אביי: אפילו גדול אצל קטן (כלומר, אפילו תלמיד חכם שזמנו יקר לו, מצווה לביקר חולים למי שקטן ממנו ואינו יכול להשאיר

אחרי ה' אלוקיכם תלכו

וירא אליו ה' באלוני ממרא. **המפרשים** נתקשו, הרי לא כתוב כלל מה דיבר אליו. **ורש"י** פירש: וירא אליו - **לבקר את החולה**. אמר רבי חמא בר חנינא יום שלישי למילתו היה, ובא הקב"ה ושאל בשלומו. ומקור דבריו במסכת **סוטה** (יד, א): אמר רבי חמא ברבי חנינא, מאי דכתיב אחרי ה' אלוקיכם תלכו, וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכנינה?! והלא כבר נאמר כי ה' אלוקיך אש אוכלה הוא! אלא להלך אחר מדותיו של הקב"ה, מה הוא מלביש ערומים, דכתיב ויעש ה' אלוקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם, אף אתה הלבש ערומים; **הקב"ה ביקר חולים, דכתיב וירא אליו ה' באלוני ממרא**, אף אתה בקר חולים וכו'.

מבואר שהאדם מצווה לבקר חולים, ושמצווה זו כלולה במצוה הכללית "אחרי ה' אלוקיכם תלכו", ויבין **מי שמקיים מצות ביקור חולים**, שהוא עושה דבר גדול הרבה מסתם מעשה טוב, אלא הוא **מדמה עצמו בזה להקב"ה שהרי הוא עושה מה שהקב"ה עושה**, וזה מה שהקב"ה רצה מן האדם שיעשה, **ובאמת זה מגביהו**

במצוה זו מנעוריו, אולם פוזנא עיר גדולה היתה, וכשהושב על כס הרבנות לא היה יכול להמשיך במנהגו, שלח לקרוא לו שני אנשים יראי ה' וידבר אתם לאמר: שמעוני, רצוני שתהיו משכימים ומעריבים לכל בית אשר שם איזה חולה, ותלכו בשליחותי ושלוחו של אדם כמותו, ואני אתן לכם שכר שבוע בשבוע.

אכן כן, זו היתה דאגתו של הגאון, הרי טרוד היה בכל מעייניו בחידושי תורתו, ומעכשיו הועמסו עליו כל צרכי העיר, ועל מה הוא דואג? על החולים. הפלא ופלא.

והוא ממשיך ואומר לאותם שלוחים: ועליכם להביא בכל יום הודעה אם יש חולה חדש בעיר, מה שמו ומה מצבו. וכן היה, ובזה השקיט הגאון רוחו קצת.

אם מתבוננים בזה, הלא הגאון רע"א זכה לסייעתא דשמיא מיוחדת בתורה, עיניו היו פקוחות בתורה, ונמצא שהתמסרותו לחולי עירו, לא זו בלבד שלא הפריעה לו מלימודו, אלא היא זו שקירבה אותו אל בוראו אשר הודות לכך זכה לאותה סייעתא דשמיא מיוחדת בתורה.

גדולה גמילות חסדים מן הצדקה

ובכן נתבונן בע"ה במהות מצוה זו. הנה לעיל נתבאר שהיא מצוה נפרדת ממצות גמילות חסד הכללית, והשאלה היא במה היא מתייחדת משאר גמילות חסד. והנה במסכת סוכה (מט, ב) שנינו:

זאת לאחרים. והביא שם בשיטה מקובצת שראיתו מפרשה דידן שהקב"ה בא לבקר את אברהם בשלישי למיתו, להראות שהחייב לבקר חולים הוא אפילו לגדול אצל קטן). רבא אמר: אפילו מאה פעמים ביום.

ואכן הצדיקים ויראי ה' שאנו למדים מהם, היו הולכים תמיד לבקר חולים, ושם היו מבררים אצל החולה למה הוא צריך ומשתתפים בצערו ומתפללים עליו, וכמו שאמרו חז"ל שכאשר האדם הולך לבקר אצל החולה ורואה את מצבו, הוא מתעורר להתפלל עליו, מה שאין כן כשהוא רק שומע, כי אין דומה שמיעה לראיה. כל זה מועיל לחולה עד מאוד, מה גם שהוא מוריד אחד משישים מחליו כמו שאמרו חז"ל.

כוחו של הגאון רע"א

כך ידוע על מרן הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל שהיתה לו עבודה גדולה במצוה זו. ולמרות גודל גאוניותו והתמדתו בתורה, היה הולך יום יום לכל החולים בפוזנא. כך מעיד הגה"ק רבי הלל קאלאמיא זצ"ל שעד שנתמנה רע"א לרועה לעדת ה', היה הולך בכל יום לבקר את כל החולים בעיר, וכשנתמנה לרועה וראה שאין עתו בידו, מינה שני שלוחים שימשיכו לבקר את החולים בכל יום בשליחותו.

אף בחידושי רע"א המלוקטים על הש"ס (נדרים לט, שם הביאו כל האגרות שכתב בענין המגיפה שהשתוללה בשנת תקצ"א), כתבו: במצות ביקור חולים היה רגיל

לדרעיה ונפל נהורא (גילה את זרועו ונפל אור בבית). חזייה דהוה קא בכי רבי אלעזר. אמר ליה: אמאי קא בכית וכו'. אמר ליה: להאי שופרא דבלי בעפרא קא בכינא. אמר ליה: על דא ודאי קא בכית, ובכו תרוייהו.

פירש הגאון מטשעבין: כשרבי יוחנן נכנס אצל רבי אלעזר, ראה שהמצב ביש, הבית אינו מטופח והכלים אינם שטופים, כפי שהוא מצוי בבית שיש בו חולה אשר כל בני הבית טרודים בשבילו. בית חשוך הוא משל לבית שאינו מטופח. מה עשה רבי יוחנן? הפשיל את שרווליו והתחיל לסדר את הבית ומיד נעשה אור בבית...

גמ"ח בגוף בממון ובנפש

ומכאן אנו באים אל חלק נוסף שיש בביקור חולים שאין בגמילות חסד אחרת, והוא כי בביקור חולים האדם נותן לא רק מגופו, אלא גם מנפשו. וכשהאדם מקיים מצוה כזו שהוא נותן לא רק ממון, אלא ממון וגוף ונפש ורגשות ושמחה, הוא מקיים אחרי ה' אלוקיכם תלכו בשלימות נפלאה.

נמצאנו למדים שכאשר האדם נכנס לבקר את החולה (וזאת צריך לדעת שלפעמים צריך לבקר גם את בני ביתו של החולה ומשמשו, כי אף הם שרויים בבית האפל), מה שדרוש ממנו הוא: ממון, גוף ונפש, כל השלושה כאחד, כי בזה האדם מקיים אחרי ה' אלוקיכם תלכו במידה מרובה ונעשה ירא ה'.

תנו רבנן: בשלושה דברים גדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה, צדקה בממונו, גמילות חסדים בין בגופו בין בממונו וכו'. ומבואר מזה שמצד השקפת התורה, כשהאדם נותן רק מממונו לאחרים, הוא מקיים אחרי ה' אלוקיכם תלכו רק במידה מועטה, וכשהוא נותן גם מגופו לאחרים, הוא מקיים אחרי ה' אלוקיכם תלכו במידה מרובה, ונמצא שבאמצעות גמילות חסדים מתעלה האדם למדרגה יותר גבוהה מאשר באמצעות נתינת צדקה. ויכולים לראות זאת גם בחוש, שהממון אינו מחבר את האדם כל-כך, זה אמנם קשה, ובוודאי יקבל האדם שכר על הצדקה שהוא נותן, אבל סוף כל סוף הוא מיד ממשיך לסדר יומו ושוכח. מה שאין כן כשהאדם טורח לחבירו בגופו, שזה משאיר רושם יותר חזק אצלו, וזה לסימן שהוא התקרב יותר אל ה' על ידי כך.

והנה ביקור חולים יש לו בוודאי ענין זה, כי האדם מטריח את עצמו והולך לבקר את החולה, וכל שכן אם הוא מסייע לחולה לספק לו צרכיו.

גלייה לדרעיה ונפל נהורא

והלום ראיתי בזה פירוש נאה בדרך צחות מהגאון מטשעבין זצ"ל. הנה במסכת ברכות (ה, ב) שנינו: רבי אלעזר חלש (חלה), על לגביה רבי יוחנן (נכנס רבי יוחנן אצלו לבקרו), חזא דהוה קא גני בבית אפל (ראה שהוא שוכב בבית חשוך), גלייה

שבני ישראל יתנו את חלקם לבנות לו בית. וכמו כן **סיבב הקב"ה אצל החולה שיחסר לו ממון גוף ונפש, הכל כדי שבני ישראל יוכלו להשלימם ולקיים אחרי ה' אלוקיכם תלכו באופן הנעלה ביותר.**

ביקור חולים דרך הטלפון

ראיתי לחכמי זמנינו שכתבו להסתפק אם מקיימים מצות ביקור חולים כשמתקשרים לחולה בטלפון. אמנם **אין ספק שמקיימים בזה מצות גמילות חסדים, שהרי מחזקים אותו בכך,** מה גם שהרבה פעמים אין אפשרות אחרת, וכגון כאשר הוא נמצא מעבר לים. אך כתבו שאם האדם יכול לטרוח בגופו וללכת אליו, הוא מחויב ללכת אליו, והביאו ראיה מהפרשה, שהרי הקב"ה יכול היה לשאול בשלומו של אברהם, ועם כל זה וירא אליו ה'.

שינוי מחשבת המוח

וכעת נעמיק יותר: ידוע שהגוף מושך את האדם להתעסק תמיד בצרכי עצמו, ובשל כך מחשבת האדם תמיד שאין לו זמן לעסוק בעניינים אחרים. אך הקב"ה אומר לכל אחד ואחד מישראל ואומר: אתה טועה. מחשבת האדם אומרת: אין לי פנאי, הרי אני עסוק בתורה ותפילה ובשאר הצרכים שלי. אומר לו הקב"ה: אין רצוני שתעשה לי טובה ותפנה מזמנך לבקר את החולה. לא בזה אני חפץ. **רצוני שתבין שעליך לשנות את מחשבות**

אמנם לא תמיד זקוקים החולה ומשפחתו גם לממון, אבל פעמים הרבה יש להם הוצאות רפואיות, חוץ ממה שהאב אינו יכול להתפרנס כהרגלו, וכמו כן הם צריכים לעוד כמה זוגות ידים, כאן צריך לנסוע לבית החולים וכאן צריך לחזור, כאן צריך לשמש את החולה, וכאן צריך ללכת להביא משהו לצורך החולה. ויותר מכל, כמה חיזוק נדרש לחולה ומשפחתו כדי שיוכלו לשרוד את התקופה, וכבר מבואר **בראשונים** שזהו עיקר תכלית ביקור חולים, לחזק את החולה, **לשמחו ולעודדו.**

ואם יעלה בדעת האדם לאמר: יש אחד שכבר נושא בעול ההוצאות של החולה, אם זה קרוב משפחה או ארגון מסוים או הרשויות, טעות היא אצלו, כי עלינו לדעת שאם הקב"ה יצר חסרון בעולם, רצונו שאנו נשלימנו ולא נשאיר את המלאכה לאחרים. וכדאיתא במסכת **בבא בתרא** (י, א): זו שאלה שאל טורנוסרופוס הרשע את ר"ע: אם אלוקיכם אוהב עניים הוא, מפני מה אינו מפרנסם? אמר לו: כדי שניצול אנו בהן מדינה של גיהנום. ועומק הדבר **שכל מחסור שיש, תכליתו לזכות את בני ישראל להשלימו.** צריך לבנות בית כנסת, וכי חסר כסף בעולם?! הלא בבנקים שוכבים מיליארדי דולרים, מדוע אם כן דווקא בשביל דברים נחוצים כאלה אין כסף וצריך לקבץ על יד? אין זה אלא משום שרצון השי"ת

ובזה נעשה האדם בן עולם הבא. וכאמור, עבודה גדולה היא, כי כשהאדם משמח את העצבים, הוא מוסר מעצמו גוף ונפש.

עכ"פ רצון הקב"ה שהאדם יתרגל לחשוב כך. הן כך אמרו חז"ל במסכת ברכות (יז, א) כי הווי מפטרי רבנן מבי רבי אמי, ואמרי לה מבי רבי חנינא, אמרי ליה הכי: עולמך תראה בחייך וכו'. וביארו **ספרי החסידות** שהאדם יכול להרגיש את העולם הבא שלו בזה העולם, וזאת על ידי שהוא מתנהג כבן עולם הבא. ויכולים לראות זאת בחוש, אותם בני אדם ששינו את מחשבות לבם וכל יום מתבוננים לחשוב איך להועיל לאחרים ולחזקם, הם אנשים שמחים ומאושרים. וגם כשהם מזדקנים והולכים, אין שלהבתם נכבית. התחזקו אחרי זאת ותראו שכך הוא.

עוז וחדוה במקומו

המדובר הוא באותם אנשים שחושבים באמת על אחרים ואין מגמתם להרוויח מאומה, הם אינם מקבלים שם על ידי זה ואינם חושבים אפילו לעצמם שהם עוסקים במצוה המיוחדת להם, אלא **עוסקים בה משום שרוצים באמת להיטיב לאחרים**, והראיה שאינם מעלים בדעתם שמצוה זו מיוחדת להם, שהרי הם עוסקים בה כל פעם בצורה אחרת. התחזקו אחריהם. כאן הם מביאים אוכל ומחיה לפלוני, כאן הם מחזקים את פלוני, כאן הם מבקרים את פלוני, כאן הם דואגים

לכך, כך שתתחיל לחשוב על פלוני ולהרגיש בצערו, וזה יטריד אותך כל-כך, עד שתלין בערב ותאמר: מה אעשה ואין לי פנאי לעסוק בצרכים שלי, שהרי אני טרוד כל היום בצרכי פלוני. זה מה שהקב"ה רוצה. אמנם צריך ללמוד. הגאון רע"א למד ביום ובלילה, אבל אף הוא ידע **שכדי להיות ירא ה' צריך לעסוק בד בבד וגמילות חסדים, והיינו למסור את הלב** ולהרגיש את החולים, להיכנס במצבו ולהתפלל בשבילו וכו'.

הקב"ה רוצה שהאדם ישנה את מהלך מחשבותיו, ואין זה משנה איזו תכונת נפש יש לו. טעות היא להסתכל על זה במבט מגושם, כביכול יש אנשים שאוהבים לשמח ומכתתים רגליהם בין בתי החולים. זה נועד בשבילם מפני שהם בנויים לכך. אמנם אמת יש בדבר, שלכל אחד יש תכונה אחרת, ולא כל תפקיד מתאים לכל אחד, אבל אם אין נותנים לעצמנו לטעות, הלא על רע"א אין נראה שזו היתה תכונת נפשו, ועם כל זה התמסר כל כולו לחולי עירו.

עולמך תראה בחייך

כן ציינו הספרים למעשה דרבי ברוקא חוזאה במסכת **תענית** (כב, א) שהראה לו אליהו הנביא על שני אנשים בשוק ואמר לו שהם בני העולם הבא, וכששאל אותם רבי ברוקא למלאכתם, אמרו לו: "אינשי בדוחי אנן, מבדחינן עציבי". וכתבו **הספרים** שזהו **ענין דביקור חולים, לשמח את העצבים,**

שימו לב אל הנשמות

ועל כגון דא חשוב לעורר: בכל קהילה וקהילה ובכל עיר ועיר יש לדאבון לב חולים רבים מאוד, ופעמים הרבה מדבר באנשים כאלה שעד לפני חודשים ספורים היו באים לבית הכנסת ככל האנשים ומתחבבים על כולם, ועכשיו הם כלואים בביתם או בבית החולים ואינם רואים מאומה חוץ מארבע כתלים ריקים ושוממים ואינם שומעים מאומה חוץ מצפצופי המכשירים. בתחילה עוד באו כמה וכמה לבקר אותם, אך עברו כמה חודשים ואף אחד אינו בא יותר לשאול בשלומם ולהתעניין בצרכיהם. מדובר באלפי חולים מאנשי שלומינו. הדבר מרעיד את הלב.

עכשיו שמענו התבטאות מבני ביתו של אחד החולים: שבע שנים למד עם קבוצת אברכים חשובים בכולל חשוב. יום אחד גילו אצלו את המחלה הידועה ל"ע. בתחילה כולם נבהלו וערכו בשבילו עצרות תפילה, אך עברו כמה חודשים והוא עדיין מתפתל ביסוריו. היכן הם כל אותם אברכים? נעלמו כלא היו. הם חזרו למסלול החיים שלהם ושכחו לגמרי מחבריהם המתייסר...

דבר זה נובע ממה שהאדם חושב על עצמו, כי לכן כל עוד פלוני בא לבית הכנסת ויש לו באמתתו מה למכור, מה טוב להתחבר אליו, אבל אם הוא שוכב במיטתו וזקוק לעזרת אחרים, מה

לפלוני להלוואה. אין להם איזה תחום מסוים שהחליטו להשקיע בו. אלא הם **הרגילו את לבם להרגיש בצערם של אחרים, וכתוצאה מכך הם מתמסרים לאחרים בגופם בנפשם ובממונם. אנשים שמחים הם עד מאוד.**

וסיבת הדבר, כי על הקב"ה נאמר עוז וחדוה במקומו, שמחה שאין לתארה. הנה האדם במהלך חייו יש לו רגעים מסוימים שבהם הוא נוגע באיזה שמחה גדולה מאוד, ואף אז הוא רק שמחה מצומצמת שהגיעה כאן לעולם העשיה, שיריים מהשמחה האמיתית. אך הקב"ה הוא מקור השמחה. והוא אומר לנו: אחרי ה' אלוקיכם תלכו. יש אמנם תורה ותפילה שמשמחים לבו של אדם, אבל כשאתם עוסקים באלה עדיין לא שינתם את הכיוון שלכם. שנו את הכיוון שלכם לחשוב איך לעזור ולהועיל לאחרים, כי אז תתדבקו בי ותהיו אנשים שמחים ומאושרים.

ואמנם האדם הדבר עד מאוד, כי האדם רוצה לעשות לעצמו ולביתו. וכך הוא אומר: עד שסוף סוף מצאתי מעט פנאי לסדר איזה ענין שאני דוחה כבר זמן רב, אתה רוצה שאסע עכשיו לבית החולים לחזק את פלוני?! אין זה קל, אבל כשעושים זאת שוב ושוב, הלב משנה את כיוונו, ואז נעשה האדם בן עולם הבא. והאמת שאנו מחויבים לשנות את מוחנו, כי בלי זה אין המדות מתוקנות ואי-אפשר להיות יהודי כשר באמת.

להיפך, הם נחשבים כאברכי כולל מן השורה, אך אם נתחקה אחריהם, נראה שכשיגיעו לשמחה משפחתית הם לא ידחפו את כיסם בין הגיסים העסיסיים כדי להיות בעניינים, אלא יחפשו היכן יש אחד שיושב ובוהה על הרבה הקירות ואצלו יתיישבו: מה נשמע? איך העניינים? ויכנסו עמו בשיחה מענין לענין. איזה עולם הבא יהיה להם? ויותר מזה איזה עולם הבא יש להם עכשיו? הלא הם אנשים שמחים ומאושרים. אכן בתחילה היה להם להילחם עם יצרם, אבל מה נעשה אתם? הם נעשו דבוקים בה', והקב"ה מסיר מהם כל מיני נסיונות, וכך הוא אומר: הלא הוא כבר התגבר על יצרו וכבר נתקרב אלי, וכי צריך אני ליתן לו נסיונות של שמירת עינים?! אעשה הכל כדי שלא יגיע לידי נסיון.

כל מי שמסתובב בין אנשים יראים, יוכל לפגוש אותם ולברך עליהם ברכת יוצר המאורות. הקב"ה רצה שכל אחד מאתנו יהיה כן. כאן מתקשרים לפלוני, כאן נכנסים אליו. זה הפלא ופלא.

כאי ש אחד חברים

הבה נדבר קצת באופן מעשי: הנה אנו התרגלנו מילדותנו לחשוב שכדאי לנו להתחבר עם המוצלחים, וכיון שאיננו עוקרים הרגל זה, אנו ממשיכים לחשוב כך גם כשאנו מתבגרים ונעשים לאנשים, וסבורים שכדאי להתחבר לבני אדם שיש להם ממון וקשרים או

לי ולו? ואז באופן ממילא פלוני מתחיל להיעלם מזכרונו והווייתו. הדבר כואב כל-כך לחולה ולמשפחתו, ואי-אפשר כלל לתאר את גודל צערם, והלא צער זה ניתוסף על הצער שיש להם מעצם החולי. מה קרה? הם שואלים. אנחנו כבר לא בני אדם? אנחנו כבר לא חשובים אצל אף אחד?

איכה ישיבה בדר

וכן הוא הדבר כשהאדם מזדקן, והנה הוא רואה שהוא אינו מעניין את אף אחד, ואף לא את גיסיו. מה קרה? למה אינני מעניין, כי הפכתי לאדם מוגבל וצריכים להוביל אותי בכסא גלגלים? ועוד חורה הדבר כאשר באים לשמחה משפחתית והגיסים אינם באים אליו אפילו להתעניין בשלומו, וכה יאמרו: שבנו שהביא אותנו יסתדר אתו לבד. אתם ממילא נמצאים כאן, גשו אליו ושאלו בשלומו, חזקוהו, עודדוהו, שמחוהו, הורידו מעט את העול המוטלת על בני המשפחה.

אין כל זה בא ח"ו ממדות מושחתות אלא מחוסר שימת לב. והקב"ה אמר לנו: רצוני שכן תשימו לבכם וכן תחשבו על מצב הזולת, תחפשו אנשים כאלה שצריכים לעזרתכם ותתיישבו לידם. כן יכולים לראות בני אדם מורמים מעם שיתיישבו דווקא ליד אנשים המרגישים בודדים. שמת לב לזה כמה וכמה פעמים. הם לא יגלו לאף אחד שיש להם עבודה בזה, ואף אחד לא יראה עליהם שהם בעלי תכונה כזו.

ואמיתי, ומקבלים חיות גדולה מזה. ולכן הם נעשים אנשים שמחים כל-כך.

ובכן הדבר פשוט שלא בגלל כן הם עושים זאת, אך זה מורה כמה מושלמת בריאתו של הקב"ה. הקב"ה אומר לאדם: אין רצוני לקחת ממך את ההנאה להתחבר לאחרים, אלא להיפך אני מייעץ לך שתנצל את זמנך הפנוי לדבר עם החלשים ולהקשיב לצערם וכו' במקום לפטפט עם החזקים על דא ועל הא, ואז תהיה הנאתך מרובה פי כמה וכמה.

נתינה ללא מטרת רווח

אצל כל בני האדם הוא כך, גם אצל בעלי המדרגה וגם אצל פשוטי העם שעושים זאת מחמת תכונת נפשם. אלו שמתמסרים לחלשים, מרגישים מחוברים אליהם ומשתתפים בשמחותיהם, לא מפני שהם מנהלים פרויקט של קירוב, אלא מפני שהם מתחברים אליהם באמת. וזה מרגיל את האדם גם שאם יש לו ילד חלש, יתמסר לו, לא בגלל שהמומחה אמר לו, אלא מפני שהוא אוהב זאת. תראה! הרי פלוני מתייסר, יש לו תכונות קשות? סילקו אותו מהישיבה? אני אוהב אותו

למי שמדבר דברי טעם ואין צריך לדאוג לו.

אך לאמיתו של דבר היא טעות מוחלטת אף מבחינה מעשית, כי **ההנאה שיש לאדם מלשהות בחברת בני אדם אינה תלויה באופי בני האדם, אלא מעצם זה שנשמתו מתחברת עם נשמות אחרות אשר הן כולן חלק אלו-ה ממעל, ולכן הוא יכול להשיג אותה הנאה ממש מעצם זה שהוא מדבר עם אנשים אחרים יהיו מי שיהיו,** כי אין הדבר תלוי באופי בני האדם שהוא מתחבר אליהם, אלא בחוזק החיבור, אם חיבורו אליהם חזק, תהיה הנאתו מרובה, ואם הוא רופף, תהיה הנאתו מועטת. ומה גורם לכך שהחיבור יהיה רופף? מה שהוא מבקש את העניינים שלו, כי אז אינו מתחבר באמת לאחרים, אלא הוא עומד לצדם לראות מה יוכל לשאוב מהם איזו טובת הנאה בגוף או בממון. מה שאין כן **אם הוא מתחבר לאחרים בלי שום אינטרסים אישיים, שאז נעשה החיבור חיבור אמיתי מפני שאהבתו אינה תלויה בדבר, ואז הוא מרגיש הנאה עצומה מהחיבור.** אלו שמתחברים לאנשים חלשים דווקא מפני שרצונם להעניק להם, לחזקם ולעודדם, **נעשה חיבורם חיבור חזק**

א. זוהי הסיבה שיראי ה' הקרובים אל ה', אינם זקוקים כל-כך להתחבר לבני אדם ולהעביר אתם את זמנם, כי יש להם את הקב"ה עצמו כידיד, ידיד נפש אב הרחמן. אברהם אבינו נקרא ידיו של הקב"ה. כן מסופר שכאשר הגה"ק מראפשיץ זיע"א נסתלק התבטא הגה"ק מצאנו זיע"א שהקב"ה לא היה לו ידיד טוב בזה העולם כמותו. לשונות של חז"ל הן. אברהם נקרא ידיד, בנימין נקרא ידיד, ידיד ה'.

אלא **כל פעם שיש לאדם הזדמנות להתחבר לאחרים מבלי לקבל שום דבר תמורתו, יעשה זאת, וכשיתרגל בכך יראה שהוא מרגיש חיבור לכל אותם בני אדם שתמיד ברח מפניהם. כי פחד שיצטרך להקדיש להם זמן.** נסו זאת ותראו כמה היא עבודה נפלאה. והקב"ה הלא בירך אותנו באנשים רבים בני דורנו שמקיימים זאת כפי שצריך, ועלינו מוטל ללמוד מהם, כל אחד יחפש אותם בסביבתו וילמד מהם, ואז נבין **איך אותם בני אדם שמורים כל-כך מכל דבר רע ועובדים את ה' בשמחה ובטוב לבב, איך יש להם את הכוחות לזה? פשוט מאוד, הקב"ה מעניק להם מתנות מאחר שהם מקיימים אחרי ה' אלוקיכם תלכו.**

אהבת נפש, שהרי הוא מתייסר. איך אוכל לעזור לו?

כך משנים את מהלך מחשבות הלב, אני עושה זאת לא כדי שיאמרו עלי כמה אוהב ישראל אני. להיפך, אין רצוני שאף אחד יידע בכלל שאני מתיידד עמו, **אני עושה זאת רק משום שרצוני לקיים אחרי ה' אלוקיכם תלכו.**

כשהרה"ק **רבי אברהם משה מפרשיסחא** זיע"א נטל את שרביט ההנהגה, ישב עם כל האנשים בעלי הבגדים המטולאים. שאלה אותו הרבנית: אתה יושב עם ה'שלעפערס'? ענה לו: הן, הלא כך נאמר 'וישב יצחק בגרר', יצחק התיישב עם ה'שלעפערס'. אין הכוונה ל'שלעפערס' דווקא,

לע"נ האשה שינדל יוכבד בת ר' שלמה ע"ה הנ"מ שרה פעשא
לרפואת הרה"ח ר' אברהם דוב בן שרה בלומא שליט"א

יום שלישי פרשת וירא - י"ג מרחשון תשפ"ב

האופנים לקיים מצות ביקור חולים

החולה שוכב בדד ואף אחד אינו בא לשאול בשלומו ולראות למה הוא צריך, הוא הולך ומאבד את חיותו, וכאשר באים לבקרו, משמחים את נפשו ומוסיפים לו חיות.

אולם המפרשים כתבו שיש בזה עוד ענין, והוא שהמבקר את החולה, מתעורר להתפלל עליו מעומק הלב, וכדאיתא שם בגמרא בביאור דברי רב דימי הנ"ל: מאי גרמא? אילימא כל המבקר את החולה - מבקש עליו רחמים שיחיה, וכל שאין מבקר את החולה - מבקש עליו רחמים שימות, שימות סלקא דעתך?! אלא, כל שאין מבקר חולה - אין מבקש עליו רחמים לא שיחיה ולא שימות.

אברהם אבינו מתחבר עם המבקר

וכעת נביא עוד ענין שלישי שנוגע עד מאוד וראוי לדבר עליו. בספר "אמרי הרי"ם" (ליקוטים מה'חידושי הרי"ם' זיע"א) נדפס בשם ה'חידושי הרי"ם' בזה הלשון: "כשהאדם עושה גמילות חסדים כראוי, מתחבר עמו אברהם אבינו".

המבקר את החולה גורם לו שיחיה

חז"ל גילו לנו במסכת נדרים שהמבקר את החולה מוריד ממנו אחד משישים מחליו, והפשטות היא שעל-ידי שהוא נכנס אצלו ומחזקו, וכלשון הראשונים שעושה לו נחת רוח, והיינו מפני שעל ידי כן החולה רואה שאנשים מתעניינים בו וחפצים ברפואתו, בעצם זה החולה מתרפא מעט. והרי ידוע שכל הרופאים מעידים על כך שכאשר החולה שרוי בשמחה, זה מוסיף לו חיים ומועיל לו שיתרפא.

וכן איתא במסכת נדרים (מ, א): "כי אתא רב דימי אמר: כל המבקר את החולה - גורם לו שיחיה, וכל שאינו מבקר את החולה - גורם לו שימות". ועוד איתא שם: מעשה בתלמיד אחד מתלמידי ר' עקיבא שחלה, לא נכנסו חכמים לבקרו, ונכנס ר' עקיבא לבקרו, ובשביל שכיבדו וריבצו לפניו חיה, אמר לו: רבי, החייתני! יצא ר' עקיבא ודרש: כל מי שאין מבקר חולים - כאילו שופך דמים.

ואף בזה הפשטות היא שכאשר

כראוי, מתחבר עמו אברהם אבינו, כי אברהם אבינו הוא המרכבה למידת החסד, ונשמתו מתעברת בו. **ולכן כשהאדם מבקר חולה, בא רפואה לחולה על-ידי הגמילות חסד של המבקר, כי נשמת אברהם אבינו מעוברת בו ועל-ידי שהחולה מסתכל בו הוא מתרפא**, וכמו ששנינו (ב"ב טז, ב): "רבי שמעון בן יוחי אומר: **אבן טובה היתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו, שכל חולה הרואה אותו מיד מתרפא**". ומסיים שם בלשונו: ועכ"פ מקצת רפואה כפי ערך כוונת המצוה של המבקר.

הגאון שנתרפא בעצת הצדיק

וכן מקובל יסוד זה ממעשה שהיה עם הרה"ק **רבי משה מקאברין** זיע"א, ויש לכך פתיחה מעניינת: יהודי אחד רצה להוציא את חידושי תורתו לאור עולם, לשם כך פנה לגדולי דורו בבקשה שיעניקו לו הסכמותיהם. כשהגיע אל הגאון **רבי חיים מבריסק** זצ"ל, שאל אותו הגר"ח אם כבר יש לו הסכמות אחרות. הראה לו הסכמה אחרת. הגר"ח הסתכל על ההסכמה והתבטא בלשונו: "קאלט" (קר, כלומר, הלה כתב הסכמה קרירה). אמר לו המחבר: אין ראייה ממה שהלה כתב לי הסכמה קרירה, שהרי הלה נמנה על המתנגדים וטבעו להתנהג בקרירות. שאל אותו הגר"ח: ומה אני? אמר לו המחבר: איר זענט אן האלבער חסיד (חצי חסיד הנכס). שאל אותו הגר"ח: מנא לך הא? השיב

והיינו משום שאברהם אבינו היה מרכבה לשכינה במידת החסד, שהרי שכל ימיו עסק במידה זו במסירות נפש, וכפי שרואים בתחילת הפרשה, פרשת וירא, וירץ לקראתם, הוא יצא מכליו כדי לקיים מצות הכנסת אורחים. הן הוא עצמו היה עכשיו במצב של חולה, אבל הוא הרגיש שבלי מצות הכנסת אורחים אין חיינו חשובים חיים, ולכן ישב ליד הפתח וחיכה לאורחים. הקב"ה הוציא חמה מנרתיקה כדי שלא ילכו אנשים ברחוב ויוכל לנוח, אך כל-כך הפריע לו שאינו יכול להכניס אורחים לאהלו, עד שהקב"ה הוצרך להביא לו מלאכים בדמות אנשים, כי יותר היה מזיק לבריאותו מה שאינו יכול להכניס אורחים מאשר טרחת גופו להכניס אורחים.

אמר ה'חידושי הרי"ם': ידוע מה שהעיד **מהרח"ו** ז"ל שפעם נכנס תלמיד אחד אל רבו **האריז"ל** ורבו קם לכבודו, וכשנשאל על כך, אמר שהוא קם לכבודו של רבי פינחס בן יאיר שהגיע יחד עמו, וזאת משום שאותו תלמיד עשה מצוה שהיה רבי פינחס בן יאיר רגיל לעשות, וכלל הוא שכאשר אחד עושה מצוה שאחד מהצדיקים הקדומים היה רגיל לעשותה, נעשה בו עיבור נשמה מאותו צדיק.

אבן טובה תלויה בצוארו של אברהם

מבאר ה'חידושי הרי"ם' שמהאי טעמא כל העושה גמילות חסדים

מעשה בן ימינו

לפני כמה שנים נשמע מעשה כעין זה מאחד ממשנתפי השיעור. הוא סיפר שהיה לו ילד חולה בתוך ביתו, ילד שחמו טיפס לגבהים במשך כמה ימים ולא ירד, וכשהתקרבה השבת היה שרוי בספק גדול אם יוכל לאכול את סעודת השבת עם בני ביתו או שיצטרך לנסוע עם בנו החולה לבית החולים. למעשה, כשהגיע ליל שבת והתפלל בבית הכנסת, ניגש אליו אחד ושאלו אם יוכל להכניס שני בחורים תושבי חו"ל לביתו לסעוד אצלו את סעודת השבת. הוא הרגיש שהחבל עומד להיקרע שהרי כבר הזמין כמה וכמה אורחים והיכן יוכל לדחוף עוד שנים, אבל הוא החליט להתאמץ בשביל מצות הכנסת אורחים מעבר ליכולתו, ואכן בחזרתו מן התפילה לקח עמו גם שני בחורים אלו לסעוד על שולחנו. סיפר היהודי: באותו ליל שבת בני החולה נשכב לישון במיטתו, וכשקם בבוקר, קם כאחד האדם. לא חולי ולא מחלה. בטוח הנני שזה היה בזכות התאמצותי בקיום מצות הכנסת אורחים...

אכן לדברי ה'חידושי הרי"ם' זהו הכח הרפואי שטמון בביקור חולים, וכפי שנתבאר **שכאשר האדם מבקר את החולה, הוא עוסק במצות גמילות חסד, ומכניס עמו את אברהם אבינו, וכשהחולה מסתכל עליו, הוא מתרפא.**

לו המחבר: מהכתוב בפרשה 'והוא עומד עליהם'. התחייך הגר"ח ואמר: אה, אתה מכיר את המעשה, נו, ספר!

פתח המחבר וסיפר: כשהרב [הגר"ח מבריסק] היה ילד קטן, חלה ונפל למשכב והגיע לידי סכנת חיים ממש, ושהה אז בבית זקנו, חותנו של הבית הלוי, שהיה מחסידי קאברין. איסתייע מילתא ורבו הרה"ק מקאברין זיע"א הגיע אז לעיר והתאכסן בביתם. פנה בעל הבית אל רבו ואמר לו: הן נכדי מרחף בין חיים למות, יברכהו הרבי וימשיך לו רפואה. ביקש הרה"ק מקאברין שיכניסוהו לחדרו, ואז אמר: כשהאדם מקיים מצות גמילות חסדים, אברהם אבינו נמצא אתו, כי זוהי מצוותו, ופירש לשון הכתוב 'והוא עומד עליהם', עמד לא נאמר אלא עומד, ללמדך שכל אימת שהאדם עוסק במצות הכנסת אורחים, אברהם עומד שם, וכיון שהוא עומד שם, החולים יכולים לראותו וממילא הם מתרפאים, כי אבן טובה תלויה בצווארו, שכל הרואה אותה מיד מתרפא. אמר הרה"ק מקאברין לבעל הבית: הן אני כאן אורח ואתה מקיים בי ברגע זה מצות הכנסת אורחים, ואם כן אברהם אבינו נכנס אתך, ועכשיו התינוק החולה רואה אותי, ובוודאי יתרפא. וכך הוה וכלל ישראל זכה לרב וגאון בישראל.

לזה התכוון מחבר הספר שהגר"ח נחשב לחצי חסיד משום שנתרפא בכוחו של אחד מצדיקי החסידות.

בתפילה, לא הויגן יכולין למימר להו, ואת אמרת כולי האי ואזלת!

ותמה **הרבי ר' אלימלך זי"ע**:
 "ולכאורה הלא אנו משבחין להשם
 יתברך שבחים רבים גם מה שלא אמרו
 אנשי כנסת הגדולה". והשיב: אך נראה
 דהנה השם יתברך ברוך הוא נקרא
 בשם רחום וחנון וצדיק, ובמידה
שהאדם עובד את הבורא, הוא מעורר
המידה הזו למעלה בעולמות ונקרא
הבורא בשם אותו המידה. וצריך
 האדם לעבוד את הבורא בכל המידות
 כדי לעורר אותה המידה למעלה,
וכאשר מעורר האדם המידה הנקרא
צדיק, אז השם יתברך נקרא בשם
צדיק, וכדומה בכל העולמות, ואז
נתעורר רחמים גדולים על כל העולם
וכל הדינין נהפכין לרחמים על ידי
הצדיק הזה. וזהו [כי צדיק ה' צדקות
 אהב ישר יחזו פנימו - תהלים יא, ז]
 צדיק ה', רצה לומר בעת שהשם יתברך
 נקרא בשם צדיק על ידי המשכת
 הצדיק בעבודתו, אז צדקות אהב,
 דהיינו רחמים וצדקות לעולם. ישר
 יחזה פנימו, פירוש הכתוב מפרש מי
 הוא זה הגורם זאת, ישר יחזו פנימו,
 רוצה לומר הוא הישר אשר יחזה תמיד
 להמשיך הבורא ברוך הוא להפנימיות
 של העולמות. אבל האי דנחית קמיה
 דרב חנינא, שהיה מזכיר שבחים בכינוי
 אשר לא ברא הבורא יתברך עולמות
 כאלו, לכן אמר סיימתיה לשבחיה
 דמרא...

והנה ידיעת דבר זה מועילה לנו
 לקיים מצוה זו כראוי וכנכון, כי כך
 הוסיף ה'חידושי הרי"ם' שמידת
הרפואה תלויה בערך הכוונה בקיום
המצוה. הן יתכן שיבקר האדם את
 החולה וכוונתו לא תהיה רצויה, וכגון
 שיעשה זאת בפנים חמוצות, וכפי
 שאמרו **חז"ל במסכת קידושין** שיש מי
 שמכבד את אביו ואת אמו בפנים
 חמוצות, ואף כאן יתכן שייחפו האדם
 לדרכו ויחליט לחטוף מצות ביקור
 חולים טרם צאתו, ואז יהיו פניו חמוצות
 בעת ביקורו, ולא יועיל מאומה לחולה,
 וכמו כן יתכן שיעשה את ביקורו
 בשביל תועלתו האישית. ועל זה דיבר
 ה'חידושי הרי"ם' ואמר **שהכל תלוי**
בערך הכוונה, כי הכוח הרפואי נמצא
במצוה, וככל שהמצוה רצויה יותר,
כך הכוח הרפואי חזק יותר.

הכוח לעורר המידות למעלה

הנה בספה"ק "**נועם אלימלך**" פרשה
 זו אנו מוצאים עוד יסוד נכבד בענין
 זה. תחילה הביא את מה ששנינו
 במסכת **ברכות** (לג, ב): ההוא דנחית
 קמיה דרבי חנינא, אמר: הא-ל הגדול
 הגבור והנורא והאדיר והעזוז והיראוי
 החזק והאמיץ והודאי והנכבד. המתין לו
 עד דסיים, כי סיים אמר ליה:
 סיימתיהו לכולהו שבחי דמרך?! למה
 לי כולי האי? אן הני תלת דאמרינן, אי
 לאו דאמרינהו משה רבינו באורייתא,
 ואתו אנשי כנסת הגדולה ותקנינהו

למצוא שידוך לבתו המזדקנת, ולאחר זמן רב שהוא מקדיש לכך, הוא מעלה חרס בידו. עליו לדעת שאין לו שום סיבה להיעצב, כי **בעצם התאמצותו עורר מידה זו למעלה, והנה ישועת פלוני מתקרבת.**

מצוה שא"א לה להיעשות ע"י אחרים

והנה ב'סדר היום' כתב בענין גמילות חסדים והמסתעף שהגם שאמרו **חז"ל** (מו"ק דף ט) בענין הלומד תורה ומזדמן לפניו דבר מצוה שאינו צריך לבטל מלימודו אלא א"כ אי אפשר לה למצוה זו להיעשות על-ידי אחרים, בגמילות חסדים ליתא לכלל זה **ולעולם צריך האדם לבטל מתלמודו בשבילה.** ויש מהפוסקים שחולקים על דבריו, ובמשנה ברורה נקט להלכה כדבריהם שכל שאפשר לה לגמילות חסדים להיעשות על-ידי אחרים, אין לו לאדם לבטל מתלמודו.

אך האמת שיש דרך אמצעית שעל ידה אפשר להבין גם את הסדר היום וגם את הפוסקים החולקים עליו, ולא כדי לפסוק הלכה לדעת מתי לסגור את הגמרא ומתי לא לסגור אשר בשביל זה צריך להיות חכם וגדול בישראל, אלא **כדי לקבל מבט נכון על הסוגיא ולהבין מה הקב"ה רוצה מאתנו.**

הנה אנו רגילים לחשוב שהחילוק בין מצוה שאפשר לה להיעשות על-ידי אחרים למצוה שאי-אפשר לה להיעשות

ה'נועם אלימלך' מבאר, וכן הוא בעוד ספרים, שזה מה שהיה אצל אברהם אבינו. **על-ידי שעסק בגמילות חסד על כל צורותיה וסעיפיה, עורר את מידת החסד ובוזה המשיך רפואה לעולם.** הן חולי הוא חסרון חיות, וכל מה שאנו מבקשים הוא למלאות את החיות החסרה. **כל יהודי כשמתכוון לתפילה ואומר "לא-ל ברוך נעזימות יתנו וכו' בורא רפואות" בשמחה, ומכוון כשהוא אומר "המחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית", שהקב"ה מחדש טוב בכל יום, וזה כולל מה שהוא מגלה דרכי רפואה חדרות למחלות שהיו עד כה חשוכות מרפא, שהרי לכל מחלה יש תרופה, אלא שהקב"ה מחליט מתי תתגלה כל רפואה, אזי הוא ממשיך רפואה לעולם.**

המשכת רפואה על-ידי ביקור חולים

ובכן מבואר בדברי ה'נועם אלימלך' שבעצם זה שהאדם עוסק בגמילות חסדים, הוא מעורר את מידת החסד מלמעלה וממשיך בזה רפואה לעולם, כי **היות שהוא מתאמץ להביא חיות לאדם, אם על-ידי שהוא מחזק את החולה ומעודדו, ואם על-ידי שהוא מתפלל עליו, ואם על-ידי כל אופן אחר, אף הקב"ה עושה כן ומביא רפואה לחולה.**

אמור מעתה: אם לפעמים האדם מתאמץ בכל כוחו לעזור לחבירו, כגון

אחרים לגמרי, וכבר דיבר בעל חובת הלבבות הרבה בשער הבטחון שעל האדם להשתדל לפרנסתו באותו תחום שהוא מוכשר לו, כי היות שהוא מוכשר לו באשר קיבל כלים מיוחדים מן השמים לעשותו, סימן הוא שזהו שליחותו.

מצות גמילות חסדים כמצות לולב

וכשהדבר נוגע לגמילות חסדים כל אחד מחויב בו, וכפי שכתב בסדר היום, שאין האדם יכול לפטור עצמו ולומר אני עוסק בתורה ודיי בזה והחסדים ייעשו על-ידי אחרים, אלא **אף הוא מחויב לעסוק בגמילות חסדים, כי אי-אפשר להיות יהודי כשר בלי לעסוק בגמילות חסדים.**

הן כן הביאו ה**תוספות** כדוגמא למצוה שא"א לה להיעשות ע"י אחרים את מצות לולב, ומעתה כפי שאנו מבינים שלולב היא מצוה שנשמת האדם זקוקה לה ולכן א"א לה להיעשות ע"י אחרים, כמו"כ עלינו להבין שנשמת האדם זקוקה לגמילות חסדים ולכן אינה יכולה להיעשות על-ידי אחרים, כי אע"פ שפלוני יקבל את צרכיו על-ידי אחרים, מכל מקום אף הוא זקוק למצוה זו, שהרי **כל אחד צריך לעשות חשבון בנפשו כפעם בפעם האם הוא נמנה על תלמידיו של אברהם אבינו**, האם יש לו עין טובה, האם יש לו רוח נמוכה, האם הוא גומל חסד עם אחרים, ואם הוא מוצא

על-ידי אחרים, הוא רק חילוק מעשי, כי במצוה שאי-אפשר לה להיעשות ע"י אחרים אם לא יבטל זה מלימודו כדי לעשותה, המצוה לא תיעשה. אך האמת עמוקה בהרבה, והיא **שכאשר האדם רואה שהזדמנה מצוה לפניו ואף אחד חוץ ממנו אינו יכול לעשותה, הוא מבין מזה שזוהי שליחותו**. האדם רוצה לעשות איזו עסקנות, מאן מפיס שכדאי לו לעשותה? אולי זה בא מהיצר הרע שרוצה לבטלו מלימודו? צאו וראו כמה אנשים עזבו את ספסל הלימודים רק מפני שנכנסו לאיזו שהיא עסקנות ומצאו בה עונג, ואצל כמה מהם לא היתה זו שליחותם, אלא הדבר בא להם מעצת היצר שרצה להוציאם מן הלימוד. הלא האדם זקוק לסייעתא דשמיא מרובה בכדי לדעת אם המצוה שהזדמנה לפניו כדאית בשביל שיבטל בשבילה מלימודו אם לאו. ובכן על זה נתנו לנו חז"ל סימן מובהק שאם האדם רואה שאחרים יכולים לעשותה, יבין שאין היא מיועדת לו והוא יכול להמשיך לצלול בימה של תורה, מה שאין כן אם הוא רואה שאין אחרים יכולים לעשותה, כי אז יבין שהיא מיועדת לו ועליו לסגור את הגמרא **כדי לעשותה.**

והנה דבר זה נכון גם כלפי אופני הגמילות חסד והביקור חולים הקיימים בעולם, כי גם בהם יוכל האדם לבחון אם המזדמן לפניו נחשב כשליחותו אם לאו. הן כל אחד יודע שהקב"ה נתן לו כלים ושלכל אחד יש כלים

ומימרות לשם, מה עדיף? השאלה נובעת כאמור מחוסר ידיעה, שהרי כל יהודי זקוק שיהיו לו שני החלקים כדי להיות יהודי כשר, והוא מלא וגדוש בכל מאמרי חז"ל, ואם ימצא האדם שהוא ריק מאחד מהם, אע"פ שהוא מלא וגדוש בשני, יידע שאין מצבו בכי טוב.

אמנם כן, יש אנשים שמקדישים שמונים אחוז לתורה ועשרים אחוז לחסד, ויש שעושים להיפך, אבל כולם מחויבים לעסוק גם בזו וגם בזו, ואדרבא, **האחת משלימה את השניה, הגמילות חסדים מועילה שהתורה לא תהיה בגאווה, והתורה מועילה שהגמילות חסדים לא תהיה בגאווה,** מה שאין כן אם האדם עוסק רק באחת מהן, שאז השניה בהכרח תהיה מתוך גאווה.

מקום הניחו לו להתגדר בו

אכן היות שגמילות חסדים עצמה מחולקת לכמה סעיפים, לכן **יכול כל אחד לבחון את עצמו ולראות מה שליחותו בעולמו,** והיינו באיזה סוג גמילות חסדים רוצה הקב"ה שיעסוק, כל אחד לפי חושיו, כשרונותיו וכוחותיו. אם רואה האדם שיש ביכלתו להלוות ממון לאחרים, וכגון שיש לו סכום כסף גדול שאינו זקוק לו עד לאחר כמה שנים, אך אינו חפץ ליתן הלוואות מפני שהוא יודע שאנשים אינם פורעים את חובותיהם ואין לו כוח

שזעיר פה זעיר שם יוצא לו קצת כסף מחשבונו לצרכי צדקה אבל אין הוא עוסק בגופו בגמילות חסדים, עליו לדעת שמצבו לא טוב.

האדם מוכרח לפנות מזמנו לעסוק בגמילות חסד, ולהכניס זאת בסדר יומו, ועל דא נאמרו דברי הסדר היום שאין האדם יכול לומר על גמילות חסדים שאפשר לה להיעשות על ידי אחרים, שהרי הוא מחויב ליטול לולב, ומה תהיה עם נשמתו? והרי מי שאינו עוסק בגמילות חסדים אינו מתבטל דיו להקב"ה ואינו יכול להיות יהודי כשר, והדבר נראה בחוש.

כך מסופר על הרה"ק רבי **יעקב חיים מסטאלין** זיע"א מנו"כ בעיר **דטרויט** שהיה עוסק הרבה בגמילות חסדים. פעם ראה אותו אחד מהחסידים איך שהוא סוחב שני שקים עמוסים במאכלים להביא לאיזה נצרך, ביקש להוציא אותם מידי ולשאתם במקומם. אמר לו הרה"ק: עוד מעט תאמר לי שאתה רוצה להניח תפילין במקומי...

זהו היסוד! **גמילות חסדים מצד העבודה שבה אינה דבר שיכולה להיעשות על ידי אחרים.**

מזה ומזה אל תנח ירך

לאחרונה נשאלתי על-ידי יהודי שאלה שנובעת מחוסר ידיעה, וכך שאלתו: מה עדיף, להיות בן תורה, או להיות בעל חסד? שמעתי מימרות לכאן

כמצוה שאי-אפשר לה להיעשות ע"י אחרים.

סערני ואושנה

יש והחולה שצריך שיבשלו לו אוכל, ויש בני אדם שמסוגלים לכך, וכך סיפר לנו לאחרונה יהודי שהתקשר להזמין אוכל אצל קייטרינג מסוים לאיזה נצרך ובעל הקייטרינג לא רצה לקחת תשלום על זה, וכן הוא מעשים בכל יום בבעלי מסעדות וכדו' שכאשר מזדמנת להם האפשרות להגיש אוכל מוכן לנצרך או לחולה, הם עושים זאת בחפץ לב ללא קבלת תמורה, כי כך הם אומרים: **אם נודמנה לפני מצוה זו, והרי אני בר יכולת לעשותה, אעשנה בחפץ לב.** ולא כפי שהיצר הרע מפתה את האדם לאמור: אני מוכן לעשות חסדים רבים, אבל לא בתחום זה, שהרי תחום זה ממנו אני מתפרנס. יראי ה' חושבים אחרת, וזאת משום שקלטו את הענין, ורבים מהם נמצאים בדורנו ובוודאי זכותם מגין על כל בני הדור. אדרבא! אם אני מוכר נעליים, הלא זהו תפקידי, ואם אני רואה איזה נצרך, אדחוף לו שלושה זוגות נעליים, ואומר לו שנדבר בפעם אחרת על התשלום, לכשירווח.

כשמדובר בענין הכנת מאכלים לחולים ולבני ביתם, מדובר גם במשל וגם בנמשל, וכמו"כ הצורך גדול היום להסיע את החולים ומשמיהם לבתי החולים וחזרה מהם, ואכן כאן המקום להזכיר לזכות את כל הנהגים הצדיקים,

להתעסק בהם, עליו להבין שמאחר שהקב"ה נתן לו כסף בשפע כפי הנראה רצונו ממנו שיתגבר על חששותיו וילוה לאחרים. והרי עצה טובה יש לו להפקיד את כספו בגמ"ח להלוואת כספים, כי אז לא יצטרך להתמודד עם לווים שאינם פורעים את חובותיהם. ואמנם זה אינו פוטר אותו מלעסוק באופנים אחרים של גמילות חסדים, אלא שעליו להבין שזהו תפקידו עכשיו מאחר שהוא שרוי במצב זה.

כל אחד לפי תכונת נפשו

ולענין ביקור חולים, הלא ידוע שנדרש לזה תכונה מיוחדת שאין לכל אחד. חוש מיוחד הוא לדעת מה לומר לחולה ומה לא לומר, מתי להגיע אליו ומתי לא להגיע, כי יש זמנים שהחולה אינו יכול לסבול שיושבים אצלו ומדברים אליו. חוש מיוחד הוא ולא כל אחד נתברך בו. ולכן כשאחד רואה שיש לו חוש מיוחד לזה, עליו להבין שמצוה זו מיועדת לו מצד שליחותו ושהוא צריך לעסוק בה יותר משאר בני האדם.

ברם בגמרא אנו רואים להדיא שיש כמה חלקים במצוה זו, שהרי כך נזכר שם "כיבד וריבץ", ולכן גם אם האדם רואה שאין לו חוש לעורר את החולה, הרי הוא יכול לעסוק במצוה חשובה זו על ידי עשיית החלקים האחרים, ונמצא שאף אצלו נחשבת מצוה זו

כל אחד מחויב להוציא מזה לעצמו ולומר: גם אני בעל מנגן גדול הנני במה שנוגע לתכונתי, אנצל את תכונתי כדי לקיים מצוה חשובה זו. בדרך משל יאמר למשפחת החולה: אמנם אין לי כדי להחזיק אתכם, אבל תכניסו אותי לרשימתכם וכל אימת שיש לכם איזה צורך, תרימו טלפון ואתן לכם ביד נדיבה. אני רוצה שייכות לזה.

הלא כן אנו רואים שהגאון רע"א קודם שנתמנה לרב העיר, הלך הוא בעצמו לבקר את החולים, וכיון שנתמנה לרב והבין שמעכשו תפקידו להתמסר לצרכי העיר, התיישב בדעתו לראות מה הוא עדיין יכול לעשות עבור החולים, והגיע למסקנא שהוא יכול למנות שלוחים, וכך עשה ושילם לשלוחים עבור קיום שליחותם.

כעין זה הלא יש בימינו ארגונים רבים המסייעים לחולים וזקוקים לתרומות. ובכן יאמר האדם לעצמו: אף אני רוצה להיות מבין התורמים, ולא רק כדי לצבור זכויות, אלא משום שמוטל עלי אחריות מדין תורה לבקר חולים, וכך אני יכול ליטול חלק בזה. וכפי שראינו מה'חידושי הרי"ם' יש ביכולת האדם להמשיך רפואה לחולה על ידי קיום המצוה. אין זה משנה כמה ארגונים יש שמסייעים לחולים, סוף סוף אני רוצה לקיים את חלקי, שהרי אני מחויב בכך כפי שאני מחויב במצות לולב, ואם אעשה אמשך רפואה לחולים כפי שאף אחד לא היה

כמו גם את הארגונים השונים האחראים לזה, שעושים זאת תמידין כסדרן בחפץ לב. הרי ממילא יש לי רכב וכעת אני פנוי לחצי שעה, מה כבר עולה לי? קצת דלק? זה כלום לעומת המצוה הגדולה של ביקור חולים. מה אני יכול לעשות בשביל מצות ביקור חולים? אני יכול להסיע את החולים בחינם? איזו זכות!

כמו"כ יש נשים מבוגרות שאין להם כבר ילדים בביתם שהולכים לחלק את הארוחות המוכנות בבתי החולים...

הרעיון אחד הוא, **שיש הרבה חלקים בביקור חולים, וכל אחד יכול למצוא את החלק השייך לו ולהשקיע בו.** והלא אחד מהחלקים הוא לבקש רחמים. יאמר מי שרואה שאינו צריך למהר לרוץ לעבודתו אחר התפילה: יש לי עכשו זמן פנוי, אומר כמה פרקי תהלים לרפואת החולים. וכבר כתבו הספרים שהאדם מחויב להתפלל על כל חולי ישראל.

לרנן לב החולים

הבאנו כמה דוגמאות, אך יש עוד הרבה, ולמשל אלו שבאים לנגן ולשיר אצל החולים כדי לשמחם ולעודד את רוחם, וכן יש בעלי מנגנים גדולים שבאים לשיר אצל החולים בחינם. וצריך לזכור את האמת שבדבר, והיא שמדובר באחד מהחלקים האמיתיים של מצות ביקור חולים ולא בדבר של מה בכך.

יזכור שהתחמק ממנו ויכאב לו, וחלק זה הלא אינו יכול להיעשות ע"י אחרים.

עוד עצה יש ליתן למי שחושש שאם יבוא לבקר את החולה לא יידע מה לדבר ואיך לדבר, שיערוך מכתב נאה עם דברי עידוד וחיזוק לחולה ולהראות לו שהוא משתתף בצער, וכמו"כ יש אופנים רבים אחרים, וכשהאדם מתבונן ומתייעץ עם אחרים, הוא יכול להגיע לרעיונות רבים איך לבקר חולים ולהביא חיות לעולם, והרי כך סידר הקב"ה את העולם שאנחנו במצוותינו נמשיך רפואה לעולם. **יהי רצון שכל חולי בני ישראל יבריא.**

יכול לעשותו, כי המצוה מביאה את הרפואה ולא דוקא המעשה הגשמי.

האחריות המוטלת על קרובי החולה

ואחרי כל זאת יש להוסיף, שאם האדם יש לו חולה מקרובי משפחתו או משכניו, אז אחריותו גדולה פי כמה וכמה להתבונן מה הוא יכול לעשות בשביל החולה, והיינו משום שמבחינה מסוימת כאן המצוה מוגדרת כלפיו יותר כמצוה שא"א לה להיעשות ע"י אחרים, וזאת משום שהחולה מצפה שיבוא לבקרו ויעסוק בצרכיו, ואם לא יעשה זאת, החולה

מדור עיון תפלה

לזכות יחזקאל זאב מאיר בן מלכה צפורה
פטרון מדור עיון תפלה

יום רביעי פרשת לך לך - ז' מרחשון תשפ"ב

גאולת הלב על-ידי התרגשות והתפעלות

הרי בכל דבר הוא כך, ולמשל אחד מבקש למכור איזה חפץ, ושואלים אותו: מה אתה מבקש לעשות. אם יאמר: דבר אחד אני מבקש, להרוויח כסף, לא ירוויח מאומה, כי אי אפשר להרוויח כסף סתם כך, צריך תחילה לבנות מהלך נכון ואז אפשר להרוויח. דוגמא נוספת: ההולך לדבר עם עשיר גדול שינדב בנין גדול למוסד מסוים, אם כל מה שיהיה במוחו הוא, לקבל שני מיליון דולר, לא יצליח. אך אם יבין שעליו לבנות תחילה קשר עם העשיר... לא היום! איני צריך שיתרום לי היום. תחילה אני רוצה ליצור אתו קשר. אני רוצה שיכיר את המוסד שלי היטב ויתחבר אליו, ואף הוא עצמו, בעל המוסד, מאמין בכל לב בנחיצות המוסד שלו, ואינו משחק משחקים, והוא מוכן להמתין בסבלנות שנתיים ימים עד שיגש אל העשיר להתרימו, אזי יכלכל את צעדיו נכונה מבחינת ההשתדלות,

התפילה היא בנין שלם

בשיעור הקודם נתבאר שעל האדם לדעת שסמיכת גאולה לתפילה היא האופן שצריך לגשת אל התפילה, ויותר מזה היא מסבירה מה צריך להתרחש בשעת התפילה. לא די שיאמר האדם אני בא לומר שירות ותשבחות לה' ולבקש ממנו על צרכיו ולהודות לו על טובותיו. אין די לו שייגש בהשקפה זו בלבד (אע"פ שהיא בוודאי ההשקפה הנכונה), שהרי האדם מאמין שבתפילה הוא בונה בנין שלם, וככל שישתדל לבנות נכון, תפלתו תפעל יותר ויראה תוצאות בו ביום. כל מי שקיבל את מתנת התפילה, הרי גם קיבל כלים לזה, בכל מקום ובכל מצב. ואם מבינים שבנין זה אפשר לבנות כל יום מחדש, הלא יודעים שצריך להתבונן בזה יותר, מה באמת מבקשים לבנות כאן.

בספרי החסידות "התקשרות", גאולה היא התקשרות, מדת היסוד. האדם מתרגש ומתפעל עד שהוא מתקשר בקשר חזק מאוד אל התפילה.

ובשפה פשוטה: בדרך כלל האדם שומע דברים בלי סוף במשך היום והוא ממשיך הלאה בלי להתרגש מהם, אבל אם תגיע אליו הידיעה שצרה פלונית שמייסרת אותו שנים רבות, באה אל קצה, התיק נסגר ואין לו מה לדאוג יותר, הלא יתפעל ויתרגש עד מאוד ויזלגו דמעות מעיניו בגלל הרגשת הגאולה.

הנה סיפר יהודי אחד, שלאחרונה ראה את טובת הקב"ה עין בעין בדבר מסויים, עד שמרוב התרגשות איבד את לשונו. הוא ונוות ביתו ישבו בבית ולא יכלו להוציא הגה מפייהם. למה זה מגיע לנו? הרי מעולם לא חלמנו שייטיב לנו כל-כך!...

עבודת האדם היא להגיע להתרגשות כזו קודם התפילה, ויש פעולות לעשות בשביל להגיע אליה. לפעמים הדבר מצליח, ולפעמים לא כל-כך, אבל זוהי עבודת האדם, וזוהי מדת היסוד שעל האדם לנצלה לעבודת ה', ואז בהרגשה זו ייגש אל התפילה.

חלקי התפילה - כלים לבוא לידי התרגשות

ובכן, יש כמה דברים שלימדונו הבעש"ט הק' ותלמידיו אשר האדם

וממילא תהיינה התוצאות, תוצאות מתאימות.

כך הוא בענין התפילה. לאן אתה רוצה להגיע בדיבוריך, אתה פותח את הסידור ואומר עוד ועוד, אתה עונה אמן, אמן היא שמיה רבא עוד קדיש ועוד קדיש, לאן אתה רוצה להגיע? תפילה היא בנין, ואם בונים אותו כראוי, תפילת שמו"ע שלו שגורה בפיו. סדר התפילה לא נתקנה שבשעת פסוקי דזמרה יישב האדם ויחלום או יטייל להנאתו ואח"כ בשמו"ע יעמוד שעה ארוכה בעינים עצומות ויתחנן על נפשו. והעושה כן, הרי הוא כאילו הולך אל העשיר ואינו עושה מאומה חוץ מלדפוק על השולחן בחזקה. האדם צריך לבנות את התפילה, ועל זה דיברנו שהאדם צריך להביא גאולה וטהרה ללבו, כי אז יוכל להתפלל כראוי, וירגיש שהשפע הגיע אליו, ולא יצטרך לאחר מכן להסתכל בחשבון הבנק שלו לראות אם הגיע משהו, כי ירגיש בשפע הנשפע בעת התפילה.

התרגשות יוצרת התקשרות

ובכן, מה שנתבאר עד כה בשיעור זה ובשיעור הקודם הוא, שעבודת התפילה היא לעורר את הרגשת הגאולה עוד לפני שהוא מגיע לשמו"ע, ורק לאחר שיעמוד במצב מרומם זה, יתחיל להתפלל שמו"ע, ואז תהיינה התוצאות, תוצאות נפלאות. ונתבאר בסוף השיעור הקודם, שבשביל זה צריך האדם להתרגש ולהתפעל, וכך הוא מוגדר

אם הוא רק מקצת בפנים, והיינו שמסחית דעתו לדברים אחרים, ורק כפעם בפעם הוא חוזר אל התפילה, לא יוכלו חלקי התפילה לפעול על לבו להתרגש כל כך באמת. כי אפילו בדברים גשמיים הוא כך, ולמשל אם יקחו את האדם להפלגה בספינה ויעמוד על סיפון האניה, במקום שניתן לראות את גלי הים ולהתרגש מיופי בריאתו של הקב"ה, אם יהיה עסוק בשעת מעשה בסידור חשבונות הבנק שלו, לא יהנה מהמחזה ולא ירגיש מאומה בלבו. וכבר יתכן שישלמו בשביל משפחה סכום גדול כדי שיוכלו לצאת לנופש ולשכוח מעט מצרותיהם, ובתוך אותו מקום שיהיו, אם ימשיכו לעסוק בצרותיהם, יהיה זה בל תשחית ממש.

אף כאן, הלא התפילה נתקנה לאדם כדי שיוכל להחזיר מעט את נשמתו לשורשה. הרי במשך היום הוא עובר כל מיני קשיים, בינו לבין עצמו, ובינו לבין חבריו, ומתגשם, וכאן אמרו לו: עזוב את הכל, הבה ונפליג לעולם שאין בו שום צרות ודאגות, גן עדן ממש, אם יביא עמו במוחו את צרותיו אל התפילה, לא יוכל להתרגש מאומה אע"פ שיאמר את המילים. על כן הוא צריך להוסיף את כל חושיו ולהביאם אל התפילה, שלא יתעסקו בשום דבר אחר חוץ מהתפילה.

הרי שלך לפניך

הן ידוע שבין החושים עצמם יש שמשפיעים על המוח והלב יותר ויש

יכול לעשות כדי לבוא באמת לידי התרגשות והתפעלות בשעת התפילה. ראשית כל, על האדם לדעת שכל חלקי התפילה עדי שמו"ע נתקנו לשם כך, כדי להביאו לידי התרגשות והתפעלות. היכן היה כתוב שחייבים לומר הודו ומזמור שיר חנוכת הבית וברוך שאמר ואשרי ושירה? אנשי כנסת הגדולה אמנם תיקנו את נוסח תפילת שמו"ע, אבל איך נבנה כל הבנין הגדול עם ק"ש וברכות ק"ש וקדישים, וסמיכת גאולה לתפילה? אכן כל אלו נתקנו להכניס את האדם לעולם חדש, שישכח מכל צרותיו, ישמח וישיר "הפכת מספדי למחול לי", "אשרי העם שה' א-להיו", "חנון ורחום ה' ארך אפים וגדל חסד", "טוב ה' לכל ורחמו על כל מעשיו", "מגיד דבריו ליעקב", "לבני ישראל עם קרובו"... הכל נועד לשם כך, שיבין כמה מאושר הוא כיהודי שיש לו שייכות עם הקב"ה וכמה הקב"ה טוב לכל...

העבודה להכניס את כל החושים בפנים

ישאל האדם: הלא אני אומר את כל זה עשרות בשנים ולא ראיתי מעודי שהם יפעלו על לבי להתרגש! על זו באה התשובה, שכדי שדבר זה באמת יקרה, על האדם להכניס את כל החושים לתוך כל חלקי התפילה הללו. וכפי שדיברנו כבר בסוף השיעור הקודם, שכלל גדול הוא במדת היסוד, שהאדם צריך להיות לגמרי בפנים, אך

כל עצמותי תאמרנה

ועל זה אמרו הבעש"ט ותלמידיו **שעל האדם להתפלל בהתלהבות, כי ההתלהבות היא פעולה שמחברת את החושים אל התפילה, וכל עדה ועדה מתלמידי תלמידיו מקיימת זאת בדרכה שלה, כפי שסללו רבותיה. הרי אין מדובר במושג חיצוני של התפילה, אלא בעצה עמוקה איך לאסוף את כל החושים ולחברם אל התפילה.**

הן תראה במי שיש לו טרדות רבות ואינו יכול להתרכז בלימודו, שאם יעמוד על שתי רגליו ויחזיק את הגמרא בידו ויוציא את התיבות מפיו ויתרגם אותן לשפת אם שלו, יוכל להתרכז. אכן כן, יש עצות לדבר.

עד מהרה ירוץ דברו

קחו לדוגמא עוד **עצה שכמה צדיקים השתמשו בה, להתפלל במהירות**. אם כי **צריך להזהר בעצה זו מאוד**, איך ומה, כי היצר הרע יודע תמיד להפיל את האדם ברשתו, על-ידי שהוא מרמה אותו שהוא יתפלל כדבעי

שמשפיעים עליהם פחות, וכמו שאמרו **חז"ל** (ר"ה כה, ב) לא תהא שמיעה גדולה מראיה, כי כשהאדם רואה לבו ומוחו מתקשרים למה שהוא רואה, יותר מכפי שהיו מתקשרים אילו היה רק שומע אותו. ולפיכך מעמידה הראיה את האדם בנסיונות גדולים², כי הראיה מביאה תענוג לאדם יותר מכל החושים, משום היא מצליחה לקשר את המוח והלב אל הדבר הנראה יותר מכפי שהשמיעה יכולה לקשרם. זהו הענין, כשהאדם רואה בעיניו, הוא נעשה הרבה יותר מקושר אל הידיעה מכפי שהיה מתקשר אליה אילו היה רק שומע אותה. וכך הוא בכל הדברים הגשמיים. נסיון גדול הוא עד מאוד. האדם רוצה לראות, כי הראיה מחברת את כל חושיו אל הדבר הנראה, וממילא הוא מרגיש תענוג חזק בהרבה ממנו³.

ובכן, כשהאדם מתפלל, הלא התענוג מוטל לפניו, אבל הרגשת התענוג תלויה במדת התקשרותו אל התפילה, וכמה שיצליח לקשר יותר את כל חושיו אל התפילה, יתרגש ויתפעל יותר ממנה.

ב. ראה סנהדרין מה, א. ותוס' שם.

ג. יומא עד, ב. ובמדה טובה מרובה ראה דברי הקדושת לוי' בקדושה ראשונה לפורים וז"ל: ש עוד דבר גדול להתחבר את עצמו ... והוא הלומד מתוך הספר. כי אותיות מחכמות, כי הרואה באיזה דבר הוא מתחבר את עצמו בדבר הרואה אותו, והמביט באותיות הוא מחבר את עצמו באותיות התורה הקדושה, ואותיות התורה ממקום גבוה קא נחתי.

ד. כן נהגו לדוגמא בבית מדרשם של צדיקי בית בעלזא. ראה ספה"ק 'דברי משה' (בא ד"ה ויאפו) להרה"ק רבי משה שה"ם ז"ע בשם רבו שנתגדל בביתו שמעתי מפי קדשו של החסיד הא-להי הרב הבעש"ט ז"ל. הובאו מקצת דבריו בספר 'בעש"ט' עה"ת 'עמוד התפילה' קד.

דבר המטרידו, הוא עצה נפלאה לסוגיא דידן. האדם סבור שמה שאסור לדבר ולעסוק בדברים אחרים קודם התפילה, הוא הלכה נפרדת, שאם אני במדרגה אקיימנה, ואם לאו - כבר אמצא דברים המותרים, כגון לראות רק את הכותרות של החדשות. לא! לא זה הנושא. מציאות היא. **אם לא ישתדל האדם לשלוט על מוחו** באמצעות מה שאמרו לו לעשות, והיינו לא להכניס דברים זרים למוחו, **לא יוכל להביא את חושינו אל התפילה**, כי כל אותם דברים זרים שיכניס למוחו, ישובו ויצוצו אצלו בעת התפילה, ואז אע"פ שיילחם בהם לרחותם, לא יוכל לבוא לידי התרגשות.

מהאי טעמא היו החסידים הראשונים שוהים שעה אחת קודם התפילה, כדי להכין את לבם ולהסיר ממנו כל דבר המטריד. אין זה דבר קל, אבל אם יבין האדם שההתרגשות בתפילה אינה מדרגה בעלמא שפעם כן פעם לא, אלא היא כח הגאולה אשר על ידו תהיה לו נגיעה לתפילה וירגיש תענוג ממנה, כי כשהאדם מתקשר לדבר, הוא מקבל ממנו תענוג, אזי כשיראה אלו דברים מפריעים לו לקבל אותו תענוג, יעשה הכל בשביל להסיר את כל אותם דברים מפריעים.

אם האדם אינו יודע שכל זה שייך לתפילה, יחפש תענוגים במקומות אחרים ויפול ויחזור ויפול, כי תענוג אי-אפשר למצוא רק כשמחוברים לדבר עם כל החושים.

ובסוף הוא רק יוצא נפסד. אבל למען האמת היא עצה נפלאה, שלא ליתן ללב לברוח.

ואין העצה לכוון פירוש המילות בלבד, אדרבא, **הכוונה היא רק הכלי להגיע אל השלב הבא, והוא להתרגש ולהתפעל**. כשהאדם מביא את מוחו ולבו אל כוונת פירוש המילות, אזי הוא מתחיל להתרגש ולהתפעל ומתקיים בו לעבדו בכל לבבכם. ולכן אם האדם מכוון פירוש המילות, אבל לאחר כל קטע מפסקי דמורה הוא עוצר, יקשה עליו לבוא על ידי זה לידי התרגשות. אולי יוכל לומר שכיוון בשמונים אחוז מהתפילה, אבל **תפילתו תהיה קרעים קרעים ויקשה עליו להגיע מזה לקרבת אלוקים, שהרי נכנס ויצא, נכנס ויצא**.

לאחרונה ראיתי אחד יושב ולומד בחברותא, וכדי שלא יאבד את הריכוז, לא הסכים להתייחס לקושיות. כל פעם שנתעוררה איזו קושיא, אמר: הבה ונמשיך הלאה כדי לא אאבד את הריכוז. ראיתי איך שהוא נלחם עם עצמו. ביודעו שאם יקום לחפש תירוץ לקושיא, מוחו ייצא מן הלימוד, החליט ללמוד ולרוץ, לרוץ וללמוד, כי אז יהיה מוחו לגמרי בתוך הלימוד ויתרגש ממנו.

הסרת הדברים המטרידים

וכן מה שכתב הטור (או"ח צח) **שעל האדם להסיר מלבו קודם התפילה כל**

צריך לזכור! **תכלית ההתרגשות בתפילה אינה סתם כדי שיהיה לו תענוג, אלא מפני שזוהי התפילה, כי** התרגשות זו פירושה גאולה, ועל ידי כן מתקיימת סמיכת גאולה לתפילה, וממילא יבואו תוצאות אמיתיות, כי כך הוא בנין התפילה.

זהו הדבר הראשון, להבין שכל החושים צריכים להיות בעת התפילה, ושהדברים המונעים זאת, הם: כשהאדם מתפלל בקרירות, וכשהוא ממלא את מוחו בשטויות והבלים ובשאר דברים מטרידים, וכשאינן מכין עצמו לתפילה וכו', כי אז גם אם יאמר דיבורים של אשרי ושאר פסוקי דזמרה, לא יתרגש כלל.

וילקטו אותו בבוקר בבוקר

והדבר השני התלוי בראשון, הוא היסוד הבא שהרה"ק רבי **מנחם מענדיל מרימנוב** זיע"א (דברי מנחם, בשלח)⁷. הנה בפרשת המן נאמר וילקטו אותו בבוקר בבוקר", נשאלת השאלה: למה צריך להודיע שלקטו את המן, הלא הדבר פשוט, שהרי רעבים היו ולא היה להם מה לאכול. ועוד יש לשאול למה כתב שלקטוהו בבוקר שפירושו בהשכמה, הרי אין הדעת סובל זה, כי אפילו בדורנו שאנו בתכלית השפלות ועניות הדעת, ועם כל זה אם רואים אנשי אפילו פחותי ערך שרודפים אחר

המאבד מה שנותנים לו

הנה אחד סיפר מה שראו עיניו בהיותו נוכח בחופה, איך החתן מוציא פלאפון מכיסו מתחת לחופה ומביט לראות אם הגיעו חדשות לעולם. אין זה מעשים בכל יום, אבל אפשר ללמוד מזה. היתה לו הזדמנות להרגיש תענוג ורוממות כפי שכל חתן מרגיש מתחת לחופה והפסידה.

כשיש אזרה בבית הכנסת שלא להוציא את הפלאפון, ובני אדם דנים אם זו תקנה ישנה או חדשה ומבטן מי יצאה. לא זה הנושא. הנושא הוא שאם רוצים להרגיש תענוג, צריך להביא את כל החושים אל התפילה, ואין צריך להיות בעל מדרגה בשביל זה, והראיה שהרי הוא כתוב בשולחן ערוך, והשולחן ערוך נכתב לכולם. **מציאות היא שאם האדם נמצא כאן עם כל חושיו, ואין מעניין אותו כלום חוץ מהתפילה, הוא מרגיש תענוג.** הרי ברוב הימים בשנה אין לאדם דברים ועניינים שצריכים לעניין אותו בכלל. לפעמים אמנם מזדמנת איזו טרדה ואז צריך להתאמץ להסירה. אבל ברוב הפעמים האדם מטריד את עצמו על ידי שהוא מכניס למוחו כל מיני דברים המטרידות את המוח. ולפעמים הוא עושה כן בערב הקודם, כבר אז הוא מקלקל את תפילת השחרית שלו.

7. הובא ב'ילקוט מנחם', הרה"ק ר' מנחם מענדיל מרימנוב זיע"א דרש במשך כ"ב שנה מידי שבת בשבתו על פסוקי פרשת המן, כדי להשפיע שפע רב על כלל ישראל.

בפשטות, אלא הוא גם כן תלוי בסוד הגאולה, כי סוד הגאולה הוא שיתחדש אצל האדם דבר אשר יגלה בו איזה הסתר.

הן כך אנו רואים, שכאשר עומדים ממש לפני תפילת שמו"ע, כשצריכים להיות בשיא הרגשת הגאולה, אומרים שירה חדשה שבחו גאולים. זה פעל, זה ניתן את ההסתר, והדבר הובן לו, ה' ימלוך לעולם ועד, ברוך אתה ה' גאל ישראל. רעיון זה שעל האדם לעשות פעולות כדי שייפתח לו דבר חדש במוחו, הוא פעולה שהאדם צריך לעשות, וכל אחד יכול לעשותה, והיא מעבודת הגאולה.

אפשר להוכיח זאת גם מצד מדת היסוד, כי אף מדת היסוד זה טבעה. כשהאדם נתפעל ונתרגש, אז הוא נעשה בבחינת פרה ורבה ומתחדש לו. זה מיתלי תלי. החידוש תלוי בהתרגשות, וההתרגשות תלויה בחידוש. יכולים לראות זאת גבי הלימוד, כי אם יהיה האדם רק למחצה לשליש ולרביע בתוך הלימוד, לא יוכל לחדש כלום, אבל אם הוא שקוע בו כל כולו, במוחו ובלבו (וכלול בזה גם שהוא שהוא שרוי בשלווה, כי אם האדם שרוי בלחץ רק חלק ממוחו נמצא בלימוד), הוא מחדש חידושים נפלאים. זה בדוק ומנוסה.

ולכן צריך האדם ללמוד מה שלבו חפץ, וממי שלבו חפץ, משום שהוא צריך להיות במצב של 'לבו חפץ'. הנה יש לך בחור כלוא בישיבה שיש לו מאה

פרנסתם בבוקר קודם התפילה, מחויבים אנו להוכיחם ולהסיר מהם המכשול הזה, ומכל שכן קדושי עליון בדור דעה כזה, היתכן שהלכו תיכף באור הבוקר קודם התפילה לקחת את המן!?

אך הענין הוא כך, **כל אדם צריך שיהיה לו חידוש כל יום קודם התפילה**, כי הנה כל מי שיש לו מוח בקדקדו יכול לדעת שאפילו מלך בשר ודם אין נאה לעמוד ולומר לפניו בכל יום שיר אחד בלא שום התחדשות, ומכל שכן לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה שהוא בוחן לבות וכליות, על אחת כמה וכמה שצריכים לחדש בכל יום תמיד כוונת הלב, וזהו מה שכתוב שירו לה' שיר חדש, שכל אדם מחויב בכל יום להוסיף הבנה חדשה.

חידוש מביא לידי התרגשות

לפני שנמשיך בדברי הרה"ק מרימנוב, נעצור לבאר את היסוד. **החידוש הוא אחד מהדברים שמביאים את האדם לידי התרגשות**, כי כך נוכל לראות שהאדם מתרגש כששומע דבר חדש, ועוד יותר כשהבין וקלט במוחו דבר חדש שלא הבינו מעודו. נמצינו אומרים למעשה שאם האדם רוצה להתפעל מהתפילה, עליו להשתמש בחידוש, כי כשהאדם מבין דבר חדש הוא מתרגש, אך אם הכל ישן נושן, אינו מתרגש. אך באמת הוא לא רק מביא את האדם לידי התפעלות

תפילתו קבע, אין תפילתו תחנונים", כי אם תפילתו קבע, אינו יכול לחדש מאומה. וכן נפסק בהלכה במי שרוצה להתפלל תפילת נדבה, שאם יכול לחדש בה דבר, מותר לו להתפלל, ואם לאו – אינו רשאי, כי זוהי מהות התפילה. **האדם מוכרח להיות במצב רוח נפלא מאוד, ואז מתחדש לו.** הוא מתבונן בתיבות התפילה ומבין אותן באור חדש.

מבאר הרה"ק מרימנוב: התורה אמרה "ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו", והיינו **חכמת התורה**, כמו שנאמר בדבר ה' שמים נעשו. ולכן **השכימו ולקטו אותו בבוקר בבוקר קודם תפילתם, כדי שיתבוננו ברוממות האל איך המטיר להם לחם מן השמים שהוא למעלה מן הטבע,** ומתוך **התבוננות זו יבוא לידי התפעלות והתחדשות.**

הן כך אמר מרן החת"ס זצ"ל שמסיבה זו צריך האדם כל אימת שהוא בא לשאת תפילה לה' להקדים לה הודאה, כי בכל תפילה מחויב האדם להסמיך לה גאולה. אין פירוש הדבר לומר דיבורים של הודאה לשם אמירה בלבד, אלא פירושו כי **דיבורי ההודאה יש בכוחם לעורר את הלב ולהביאו לידי התפעלות.** הרה"ק מרימנוב מבאר שזוהו וילקטו בבוקר בבוקר, **שבכל בוקר עשו פעולות שיביאו על ידן לידי התפעלות והתחדשות.**

נמצא לדבריו שחוץ ממה שצריך

סיבות להיות 'אין לבו חפץ', על החברותא הוא ברוגז, על שכנו לספסל הוא ברוגז, כי הוא מנדנד בלי סוף את השולחן וקולו צורם את אזנו, על המג"ש הוא ברוגז, כי נדמה לו שהוא אדם מר ממרור, על המשגיח ה' ירחם. אין הוא יכול לחדש כלום בישיבה. ברגע שיוציאו ממסגר נפשו, נראה שהוא יכול לחדש בלי סוף חידושים נפלאים.

יש שחושבים שחידושים שייכים לאנשים מסוימים בלבד. פלוני הוא בעל מחדש גדול, יאמרו. אין זה אמת. אלא פלוני מצליח להתקשר כל-כך אל הסוגיא, וזאת משום שיש בכוחו להתנתק מהמצב השרוי סביבו, ולהיות בשלוות הנפש ובשמחה, כי לכן מוחו נעשה פרה ורבה ומחדש חידושים. כח החידוש אינו דבר שלוקחים אותו בידים, אין מציאות כזאת שהאדם מחליט, אני הולך לחדש עכשיו משהו, אלא כל אחד יש לו בפנימיותו בלי סוף חידושים והבנות והארות למצבו, ורק כשהוא נעשה כלי מוכן, הם יוצאים מאפלה לאורה.

ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו

ובחזרה אל דברי הרה"ק מרימנוב: תפילה היא התרגשות והתפעלות, תפילה היא חידוש. ההתרגשות וההתפעלות מגלות איזה חידוש, ואם דבר זה לא יקרה, לא היה כלום. כך נתנו טעם למה שאמרו **חז"ל** "העושה

רצונה לצאת, אך היא מתגברת ומבטלת רצונה מפני רצון הבורא, וכמו שאומרים וכולם עושים באימה וביראה רצון קוניהם, ומחמת גודל ההתגברות בא לה האדמימות, **כדרך האדם העומד להתפלל בגוף ודברים מטרידים אותו ומבלבלים את מוחו במחשבות זרות, והוא מתאמץ ומתגבר בכל כוחו להסיר את הכח הגופני ולהגביר את הכח השכלי, עד שנראין פניו כאיש מלחמה, ואח"כ כשמתגבר על יצרו ומכניעו, מתלבן מעט מעט כי ניצח את המלחמה הגדולה. כמו כן היו בני ישראל במדבר מתאמצים ומתגברים בכל יום להביא את המן כדי שיהיה להם יותר שכל ויותר תשוקה...**

הן זוהי אחת הסיבות שאין אוכלים קודם התפילה, שלא להגביר את כח החומר. אבל אני זקוק לזה... לא! עצת היצר הוא! אל תגביר את כח החומר. הלא עצות הם לתועלתך! אם תדע מה רוצים להועיל בעצות הללו, תוכל לקבל חידוש נפלא. האדם מתפעל מתרגש מהחידוש, ואז הוא מביא גאולה ללבו, ואז תפילתו תפילה, ואז הוא מתחיל לראות איך תפילתו פועלת באופן נפלא.

לסיום: אנו שומעים סיפורים הרבה על ישועות שהגיעו כתוצאה מהביטחון.

האדם להסיר את כל הדברים המטרידים את מוחו, עוד הוא צריך להגיע לחידוש קודם התפילה. הלומד קודם התפילה, אם זה ספר מוסר, אם זה ספר חסידות, ואם זה גמרא עם תוספות כמו שאמרו הצדיקים, הוא מקבל אח"כ הבנה חדשה ב'מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל', הבנה חדשה ב'הדר הוא לכל חסידיו', והבנה חדשה בשירת הים. וזהו המחודש בכל יום תמיד מעשה בראשית, שהקב"ה מביא את כח החידוש לעולם בכל יום ונותן רשות לאדם לקחתו, אם בחלק התפילה שהוא מבקש לזכות לרוחניות, וליחדך באהבה ולאהבת את שמך, הבוחר בעמו ישראל באהבה, אם זה בעזרת אבותינו...

כצאת השמש בגבורתה

הרה"ק מרימנוב מסיים שם בדבריו **שעל האדם לדעת שכל ההתחלות קשות. על האדם להלחם עם עצמו כדי לסור מהחומר המבקש להטרידו.** ומביא דוגמא לכך מהשמש שבשעת ההנץ היא אדומה ואח"כ היא מתלבנת, וסיבת הדבר כי בשעה שהיא מתחילה לזרוח בבוקר, אינה רוצה ללכת לזרוח בעולם התחתון והשפל, אלא רצונה להשאר בעולם העליון, וכדאיתא כן בגמרא' ומדרש' שהקב"ה צריך להוציא את החמה ממקומה כי אין

1. נדרים לט, ב.

2. במדבר רבה יח, כ.

וכשיש לו גאולת הלב, תפילתו מועילה. וכל תפילה, כל שחרית, יש לה כלים שזה יקרה. בני אדם מחפשים סגולות כי אינם רוצים לעשות את העבודה המוטלת עליהם. **העבודה היא שהאדם יעשנו בכל תפילה, וזה באמת דורש התאמצות כדברי הרה"ק מרימנוב, אך זה מה שהקב"ה דורש מאתנו.**

היה לו אמונה ובטחון, והגיע אליו כך וכך. דעו לכם שפעמים הרבה הישועה באה משום שהאדם זכה לענין האמור, הוא התפעל מהדבר שלמד ומהדבר שהאמין בו. האמונה שהיתה לו אם בצדיק, אם במקום קדוש, **הצליחה לרגש את לבו ולהביאו לידי שמחה, וכשיש לאדם שמחת הלב, באה לו גאולת הלב,**

מדור שבת קודש

לע"נ ר' יעקב שמואל ב"ר אלתר אהרן ז"ל
נדבת משפחת פרייליך הי"ו
פטרונגי מדור שבת קודש

יום חמישי לך - ח' מרחשוון תשפ"ב

ירא שמים לומד חומש רש"י

על חומש רש"י: זאלסט פיליווען
חומש רש"י, וועסטו וויסן אוואו דער
באשעפער וואוינט [תשקיע בלימוד
חומש רש"י, אז תדע היכן מקום
הבורא]. והוסיף: מרדכי'ע האט
געקענט אסאך גרויסע לייט וואס
האבין נישט געפיליוועט חומש רש"י,
און זיי האבין נישט געוואוסט וואו דער
באשעפער וואוינט [מרדכ'ה הכיר
הרבה אנשים גדולים שלא השקיעו
בלימוד חומש רש"י, ולא ידעו היכן
מקום הבורא].

חומש רש"י לפני הכל

הרה"ק מסאטמאר זי"ע סבר וקיבל
והקפיד מאז עד יומו האחרון עלי חלד
ללמוד כל יום חומש רש"י. מסופר
שבפרשת משפטים שנת תשכ"ח, לאחר
שקיבל את האירוע מוחי (סטראק), היה

איה מקום כבודו

מקובל מהבעש"ט הק' זי"ע שכל
הרגיל ללמוד פירוש רש"י עה"ת בקל
יוכל להתקרב אל השי"ת, וכך נשמע
מפי תלמידיו הק' אשר דיברו כולם
בסגנון אחד על קרבת האלוקים שלה
זוכה האדם על-ידי לימוד חומש רש"י.

הרה"ק רבי פייביש מיאברוב זי"ע א
נכדו של ה'שר שלום' מבעלזא זי"ע א
היה אומר בשם זקנו ה'שר שלום' שמי
שאינו לומד חומש רש"י כל שבוע
"ווייסט נישט וואו גאט וואוינט" [אינו
יודע היכן מקום הבורא].

הרה"ק רבי מרדכי מנאדווארנא
זי"ע א היה פועל הרבה על לבות חסידיו
ושומעי לקחו שילמדו חומש רש"י.
פעם אמר להרה"ק מסאטמאר זי"ע א
שהיה אז בן ארבע, לאחר שבחן אותו

רש"י, שאל אותו: כמה פשטים מביא רש"י לפירוש תיבת 'מאכלת' בסוף פרשת העקדה? הבחור ידע לענות. מיד אורו עיני הרבי ואמר: אכן לך נאה ולך יאה ללמוד את שניהם, גם או"ח וגם יו"ד, **שהרי אין זה על חשבון היראת שמים שלך.**

סימן מובהק ליראת שמים

יהודי אחד הגיע לשאול את הרה"ק **'פחד יצחק' מבאיאן** זיע"א בענין איזה בחור שהציעו לחתן לבתו ושמע עליו מעלות טובות לרוב. אמר לו הפחד **יצחק: תברר עליו אם הוא לומד חומש רש"י, אם הוא לומד, תסכים לשידוך,** ואם לאו - אל תסכים". ידע היה אותו צדיק שמדובר בסימן מובהק כל-כך ליראת שמים, עד שאפשר ללילך ולהסתמך עליו.

הרה"צ **ר' אליהו ראטה** זצ"ל היה משפיע הרבה על תלמידיו בחורי הישיבות ללמוד חומש רש"י, ואף הוא עצמו היה משקיע הרבה עד יומו האחרון בלימוד חומש רש"י ומחדש בו חידושים. מרגלא בפומיה שקיבל מהצדיקים **שיראת שמים מקבלים מחומש רש"י.** וכשראה בחור בן י"ג שלומד חומש רש"י, היה אומר: הנה לך בחור בעל יראת שמים. כל הצדיקים דיברו בנוסח זה, כי כל הצדיקים שינקו מבאר מים חיים ידעו את הסוד.

לו צער גדול במשך כמה ימים מזה שאינו יכול ללמוד חומש רש"י, עד שיום אחד מצאו אותו שמח ופניו זוהרות. כששאלוהו לפשר שמחתו, אמר: הרה"ק מנאדווארנא הגיע אלי בחלומי ושפכתי לבי בפניו על שאיני יכול ללמוד חומש רש"י. בירכני הרה"ק ואמר לי שעוד אוכל ללמוד זמן רב חומש רש"י. ואכן הוא התאוושש אחר-כך וחיה עוד י"א שנים בהן המשיך להגות בחומש רש"י.

כמו כן הורה הן לתלמידי התלמוד תורה וגם לתלמידי הישיבה ללמוד כל שבוע את הפרשה חומש רש"י מרישא עד גמירא, ושם לא יספיקו לגמור את כל הפרשה, יורידו מסדרי הלימוד אחר הצהרים כדי לגמור את כל הפרשה. וכן צוה על המלמדים שיכינו היטב את כל הפרשה עם רש"י וכל המפרשים כדי שיוכלו ללמדה לתלמידיהם בטוב טעם ודעת.

בעודו בעיר סאטמאר, היו בני הישיבה לומדים שני דפים שו"ע כל שבוע ובאים להבחן אצלו, והיו אז שתי קבוצות, אחת שלמדו אורח חיים ואחת שלמדו יורה דעה, ובעלי המוחות החריפים למדו את שני ההספקים, גם או"ח וגם יו"ד. באחד השבועות, היה זה שבוע פרשת וארא, שאל את אחד הבחורים: מה למדת, או"ח או יו"ד? ענה לו הבחור: אני לומד את שניהם. חשש הרבי שמא זה בא לו על חשבון חומש

בעל התניא זי"ע (ויש אומרים אותו בשם הבעש"ט הק"ט). בפסוק פרשת בראשית נאמר "ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן", פירש בעל התניא: **הגן הוא נ"ג פרשיות התורה, כי כל שבוע כשמגיעה פרשה חדשה, יוצא אור חדש מעדן להשקות את הפרשיות.** פסוקי התורה הם בסיס לכל מה שיש, כל ידיעה בתורה, כל השקפה שנחוץ לדעת לפי מצב הדור, כל ספק בהלכה, כל רוח הקודש הנצרכת לקבלת החלטה, **הכל מונח בתוך פסוקי התורה, אלא שהוא סתום, וכיון שבא הנהר היוצא מעדן ומשקה את פרשיות התורה, כל אחת בעתה ובזמנה, יוצאים דשאים חדשים.** הן כך הוא סדר צמיחת הדשאים, שהם נגמרים, ואח"כ חוזרים וצומחים. כך כל שנה ושנה. כיון שמגיע הזמן, כל האילנות מתחילים להוציא פירות וכל חלקות האדמה מתחילות להוציא דשאים. אף התורה בנויה לפי סדר זה. הקב"ה שולח ללא הרף שכל חדש בתורה, והדבר מיועד לבני ישראל שחפצים ללמוד תורה ולהתקרב אל השי"ת על ידה.

והנה כשהאדם לומד תורה, כגון גמרא או הלכה, בדרך כלל כוונתו להכניס את הידיעות הכתובות אל תוככי נשמתו, מה פוסק הט"ז ומה פוסק המג"א, מה שיטת רב ומה שיטת

ראשית חכמה יראת ה'

הפלא ופלא! הלא צדיקים הללו שהיו גאונים מופלגים בש"ס ופוסקים, ועם כל זה היו שמים דגש גדול כל-כך על חומש רש"י. יבוא אחד ויאמר שמצאו בזה סגולה. אך מי שהכיר את הרה"ק מסאטמאר יודע בבירור שלא זה היה הענין אצלו, ובכן מה מצא בלימוד זה? הלא גאונות ופלפול יכול היה למצוא בכל הראשונים והאחרונים וספרי השו"ת! אכן כן, ללא ספק היה זה צוואתו של הרה"ק מנאדווארנא אשר אמר בפירוש **חומש רש"י הוא המפתח ליראת שמים, וכיון שכן איך אפשר להניח את היד ממנו ולהשקיע רק בלימוד ש"ס ופוסקים!**

הן אם יאמר האומר אני לומד בהתמדה גדולה, אך בתפילה אני מזלזל, הלא כל בר דעת יבין שאין שום ערך לתורתו. כך ממש הוא בענין חומש רש"י, כי כך נפסק להלכה שאפילו למד האדם חומש רש"י שישים שנה, חייב הוא להמשיך וללמוד אותו והוא בא קודם לשאר לימודים, כי ראשית חכמה יראת ה'.

ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן

ולהבין יותר מה טמון בלימוד חומש רש"י, נביא יסוד גדול בתורה בשם

ט. 'כתר שם טוב' ח"ב שיט. הובא בספר 'בעש"ט' עה"ת בשמו ומשער שמ"ש שם בר"ת ש"מ דהיינו שמעתי ממורי.

דברים שרבים נבוכים בהם שוב ושוב, ואין בהם דברים ברורים, כי אין הם דברים של שחור ולבן, אלא דברים מעורפלים. דעו לכם שיש לכל אלה תשובות ברורות. ברורות? כן, בתורה הקדושה, רק בתורה. וזה עובד. ביום בהיר אחד הוא קם ואומר: לא, איני מעביר את בני לישיבה אחרת. מה קרה? הלא היית ברוגז! לא, איני מעביר אותו. מי אמר לך? חלמת זאת בלילה? לא, לא חלמתי, אך למדתי תורה, ואז קיבלתי אור ואני מרגיש שעלי להשאיר את המצב על כנו.

אולם כדי שהתורה באמת תאיר לאדם את דרכו, הוא חייב ללמוד אותה כראוי, ואחד מהדברים המיישרים את הרגש האדם אל לימוד התורה הוא לימוד תורה שבכתב מתוך ביטול כי רצונו לשמוע את דבר ה'. אין הוא יודע באיזה פסוק ומתי זה יקרה, אבל את הביטול יש לו. הוא הולך למקוה בערב שבת אחרי הצהריים, ודומה לו כאילו כל העולם בטל, והוא מתחיל להעביר את הסדרא בהתלהבות, והכל מפני שרצונו לשמוע מה הקב"ה מדבר אתו. והרי בפרשיות שקוראים עכשיו הדבר ברור כל-כך, שהרי כל הנסיונות שפקדו את אבותינו פוקדים גם אותנו, אלא שעלינו למצוא היכן הם פוקדים אותנו. וכגון הנסיון לך-לך מארצך אל הארץ אשר אראך, הקב"ה אומר לאדם "לך" ואינו אומר לו לאן. אל תשאל שאלות! אם תלך אתי, ייטב לך. אתה ציית! תעשה מה שנכון,

שמואל, איך צריך לנהוג למעשה... ברם יש עוד חלק בתורה, ואינו נוגע לצדיקים בלבד, אלא הוא נוגע לכל אחד ואחד באשר הוא, שהרי כלל הוא שכל אחד יש בו בחינת צדיק, והוא שעל ידי לימוד התורה ילמד האדם כיצד להתנהג אפילו במה שאין כתוב מפורש בתורה. איך יודע האדם שעליו לסגור את השידוך? האיר לו איזה אור והבין שזהו השידוך הנכון.

אמנם רבים הולכים לצדיקים וכך צריך להיות, אך עם כל זה יש שהאדם מבין לפי הארת שכלו שזהו הדבר הנכון שעליו להתקדם לעברו, אלא שכדי להיות בטוח בצדקת דרכו הוא הולך לשאול את פי הצדיק בעל רוח הקודש (והרי זה דומה למי שהולך לשאול איזה שם ליתן לרך הנולד, שתחילה הוא בוחר לעצמו שם כפי מה שנראה לו ואח"כ הוא הולך לשאול את פי הצדיק). כי באותיות התורה הכל כתוב, וכפי שהלכות שבת מפורשות במג"א וט"ז הכתובות באותיות התורה, כך שאר הדברים מתבררים לאדם על-ידי לימוד אותיות התורה, כי על ידן הקב"ה שולח לו הברקה, רעיון, הבנה, השקפה נכונה, בהירות בחינוך וכו'.

מורה דרך לנבוכים

האדם נמצא במבוכה: האלך לומר למג"ש שיש לי טענות עליו או לא? זה הדבר הנכון או לא? זה לתועלת או לא? זה לשון הרע או לא? כך יש אין-ספור

חיבור תורה שבכתב עם תורה שבע"פ

ולהבין ביתר עומק, צריך להכיר את החילוק בין תורה שבכתב לתורה שבע"פ כפי שספרי החסידות מסבירים אותו, והוא יסוד גדול בהעברת הסדרא שמו"ת. חילוק אחד הביא בשו"ע הרב, שבתורה שבכתב יוצאים ידי לימוד התורה באמירה בעלמא, ובתורה שבע"פ אין יוצאים ידי לימוד התורה אלא אם כן מבינים את הפירוש. עוד ידוע לנו על-פי קבלה שתורה שבכתב אין זמנה בלילה, אלא הלילה הוא זמן תורה שבע"פ והיום הוא זמן תורה שבכתב. עוד ידוע לפי הלכה שתורה שבכתב ניתנה להיכתב וצריכה להיכתב ותורה שבע"פ לא ניתנה להיכתב אלא צריכה להישאר בע"פ, ומה שכתב רבינו הקדוש את המשנה ורב אשי את הגמרא הוא רק משום שראו שהדורות נחלשים והיא הולכת ונשכחת ומשום עת לעשות לה' הפרו תורתך. שתי בחינות הן, וכל נשמה זקוקה לשתי הבחינות.

תורה שבכתב כוללת את כל האותיות הכתובות בספר התורה, ותורה שבע"פ היא כל הפירושים וההסברים, וכפי שהובא לעיל שבכל שנה נובעות הארות חדשות כפי שהמעייין נובע ואינו נפסק לעולם.

והנה סיבת הדבר שזמן תורה שבע"פ הוא בלילה, כי הנה העולם שלנו הוא עולם חשוך, עולם שמתעסקים בכל עת

תחזיק עצמך בשמחה. יהיה לך טוב. וכן בהמשך פרשת לך-לך, יש מלחמה עם המלכים, יש טומאה ויש קשיים, נלחמים, ואם האדם מצליח הוא זוכה לסייעתא דשמיא, והאמין בה' ויחשבה לו צדקה. האדם אומר: אני מחכה לראות את השפע, הלא אמרו לי שיגיע אלי שפע. אומרים לו: והאמין בה', תאמין ויהיה לך טוב. בשורה של זרע, בשורה של ירושה, כל הדברים, בכל פרשה, מדברים לכל יהודי. זהו יסודו של הבעש"ט הק', שכל פסוק מדבר לכל יהודי, וכל שנה מגיע שכל חדש כי המציאויות בעולם מתחדשות. לכן אמרו הצדיקים לאדם: תזכור ללמוד באופן זה, כי אם תלך בדרך אחרת איך תדע איך להתנהג? נניח שתלמד ש"ס ופוסקים, אבל איך תוכל לחיות עם הקב"ה? בשביל לחיות עם הקב"ה עליך ללמוד וידבר ה' אל משה לאמר, דבר אל בני ישראל... ולמצוא איך הוא שייך אליך.

כך אמר הרה"ק מרוז"ן זיע"א שכאשר האדם מעביר את הסדרא עליו לבחון עצמו בכל מצוה שהוא לומד איך הוא בעניינה, איך אני בכיבוד אב ואם, איך אני בגמילות חסדים, איך אני בענין הזהירות שלא להזיק אחרים, וכן הלאה. וכאמור, בפרשיות שלנו אנו מוצאים את עצמנו באופן פשוט, ואף בפרשיות המאוחרות יותר יכול כל אחד למצוא את עצמו בכל ענין בכל מצוה ולבחון את עצמו לפי הפרשה, וכשילמד כך יהיה ירא שמים ויזכה לסייעתא דשמיא.

ש'וידבר ה' אל משה לאמר' מדבר אליך, ונמצא **שלקחת את האותיות שניתנו למשה בסיני, והמשכת אותם אל תוך המצב שלך. חיבור זה בין תורה שבכתב לתורה שבע"פ מתקן את העולם באופן נפלא** עד מאוד. ואכן יראי ה' היו מוצאים תענוג גדול כאשר היו לומדים את הפסוקים ומוציאים מהם עד להלכה למעשה, כי ידעו שסוד גדול הוא על פי הקבלה לחבר תורה שבכתב עם תורה שבע"פ באופן זה.

הטעם שספרי הצדיקים ערוכים על פסוקי התורה

האמת שאנו יכולים להתבונן כעין זה בדבר שמעורר פליאה: רוב צדיקי החסידות לא חיברו את ספריהם באופן של בנין מסודר, קומה על גבי קומה, באופן שיהווה מורה דרך בעבודת ה' על-פי סדר הגון. רוב הצדיקים, בין אם היו בגליציה, בין אם היו בפולין, בין אם היו ברומניה, ובין אם היו במדינות אחרות, כולם כתבו את כל העבודות והיסודות והמהלכים שנתגלו להם לפי סדר פסוקי התורה. קחו לכם לדוגמא את ספר **האוה"ח הק'**, הלא כל יסודות היהדות מופיעים בהם בבהירות נפלאה, אך צריך לחפש אותם, יסוד אחד נמצא בפרשת אחרי, יסוד אחר בפירוש העשרים בפרשת בראשית, ויסוד שלישי בפרשת לך-לך. האדם טוען: הלא רצוני לדעת איך להתפלל, רצוני

בדברים גשמיים, ובכוונה תחילה ברא הקב"ה עולם כזה, משום שרצה שאנו נאיר את התורה לתוך עולם חשוך זה, שנקיים את המצוות עם דברים גשמיים, שנוכור מהקב"ה בתוך המצבים הגשמיים. זו היתה תכלית הבריאה, שנמשיך את האור לתוך העולם הזה. תורה שבע"פ היא העושה דבר זה. כשנעמד מו"ץ ואומר שהמקררים החדשים שמייצרים היום אסורים לשימוש בשבת, כי מייצרים אותם באופן שכל פתיחת דלת תגרום לשינויים במחשב וכדו', ועל כן חייבים להתקין התקן שבת כדי שיוכלו להתשמם בהם בשבת, הרי הוא ממשיך את תורת ה' לתוך הטכנולוגיה החדשה שבעולם העשייה, ובזה חוץ ממה שהוא לומד תורה שבע"פ הוא ממשיך את אור התורה שבכתב לתוך החושך.

והעיקר הוא **שנצליח להמשיך את אור התורה שבכתב לתוך מצבי החושך שפוקדים אותנו**, וזה נקרא בספרים שעל האדם לחבר תורה שבכתב עם תורה שבע"פ. אפשר ללמוד תורה שבכתב, הוא אומר תהלים, אומר ואומר. ואפשר ללמוד תורה שבע"פ, הוא לומד ומפלפל, ומקיים בזה מצות לימוד התורה. אך יש עוד עבודה, והיא לחבר תורה שבכתב עם תורה שבע"פ, והיינו ללמוד תורה שבכתב, ולהוציא מתוכה דבר מה שנוגע אליו. מה עשית עכשיו? סתם הוצאת פרפרת נאה? לא! הצלחת להבין

שנים מקרא ואחד תרגום. ורבתינו, אף מהראשונים (ראה טור או"ח סי' רפ"ה ובי"ד"ה ואם למד), **הוסיפו צריך ללמוד גם פירוש רש"י שעל כל הפרשה,** שנתרשל מאד אף אצל הרבה בני תורה. **פשוט וברור, כמו שלא נפטר שום אדם מכל מצווה דרבנן בטענה שעוסק בתורה, כן לא נפטרו אף ממצווה זו.** ואדרבה, אף מי שתורתו אומנתו כרשב"י וחבריו, שהיו פטורין מתפילה דרבנן, היו חייבין בקריאת הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום, דהא גם זה הוא לימוד תורה, ובחיוב לימוד תורה הא איכא חיוב ללמוד גם מקרא, ואף שסברי **התוס'** (קידושין ל' ע"א ד"ה לא צריכא, בשם ר"ת) דבלימוד תלמוד בבלי יוצא גם ידי מקרא, משום שבלולה גם במקרא, ואף **להרמב"ם** (ה' תלמוד תורה פ"א ה"ב) דלאחר שכבר יודע היטב תורה שבכתב, אינו מחוייב ללמוד מקרא בכל יום, וכל שכן שאינו צריך להשליש זמנו, מכל מקום הא מחוייב גם להרמב"ם ללמוד באיזה זמן תורה שבכתב, וא"כ ברור שקריאת שמו"ת ודאי הוא ממילא בכלל חיובו מעצם תלמוד תורה בכל שבוע, שלימוד זה שייחדו חכמים ללמוד בכל שבוע ודאי הוא חייב, ולא יוכל ליפטר בלימוד דבר אחר מהתורה, בין בכתב בין בע"פ, לבד המצוה הנוספה שחייבו חכמים, וממילא אין פטור מזה אף לאלו שתורתן אומנתן, כרשב"י וחבריו, ובפרט לדורנו שאין אנו יכולין לומר שאנו בקיין במקרא. עכ"ל.

לדעת איך לערוך את השבת, רצוני לדעת איך לתקן את מידותיי. למה לא ערכו הצדיקים את ספריהם לפי סדר מסודר, חלק א' חלק ב' וכן הלאה?

והתשובה היא שהצדיקים לקחו הכל רק מלמעלה. הם לא ערכו סתם ספרים נחמדים. הם למדו תורה שבכתב באופן הנכון ומעיינות החכמה נפתחו להם, וכך מצאו בתוך כל פסוק מהלכים בעבודת ה', ולפעמים מצאו בפסוק אחד כמה מהלכים, וכך היו מחברים תורה שבכתב עם תורה שבע"פ. הם למדו תורה לשמה עם הכנה ראויה, והכינו את מוחם בכוונה שעכשיו הם הולכים ללמוד את התורה המדברת לכל אחד בכל זמן, ועל ידי כך עשו מהתורה שבכתב תורה שבע"פ, ואז כשפתחו את פיהם התחילה השכינה לדבר מתוך גרונם.

החייב מוטל גם על מי שתורתו אומנתו

דבר זה ניתן לכל אחד ואפילו לבחור, לא רק לצדיקים, אלא שעל האדם לשנות את תפיסתו ולהתחיל להבין את נחיצות הדבר. ראו נא מה שכתב מרן **רבי משה פיינשטיין** זצ"ל למי שטוען שזמנו עמוס בסדרי לימוד ואין לו פנאי להעביר הסדרא שמו"ת, הנה לשונו (**אגרות משה** או"ח ח"ה סי' יז): הנה בעניין המצווה **שמחוייב כל אחד ואחד לקרוא הפרשה בכל שבוע**

אותו, וזה מה שנכנס בלב השומעים, כי דברים היוצאים מן הלב נכנסים ללב.

וזה מה שהצדיקים היו עושים בשבת, הם למדו את הפרשה ואח"כ אמרו עליה תורה. כל צדיק עם הבחינה שלו, וכל שבת עם הבחינה שלה. אבל הם חיברו את התורה שבכתב עם התורה שבע"פ. זה היה דבר פשוט אצלם שהאדם צריך למצוא עצמו בתוך הפרשה.

מעמד קריאת הסדרא אצל הצדיקים

רואים היו אצל הצדיקים שהעברת הסדרא שמו"ת היה אצלם מעמד גדול. הרה"ק בעל אור המאיר זיע"א העיד שפעם כאשר המגיד הק' ממעזריטש זיע"א העביר את הסדרא בערב שבת קודש, ישבו החבראי קדישא מחוץ לחדרו, ה"ה הרבי ר' שמעלקא, ההפלאה, הרבי ר' אלימלך, הרבי ר' זושא, הרב מבארדיטשוב ואף הוא ביניהם. פתאום נפתחה הדלת וראו כי קרן אור פני רבם, והיה האור חזק כל-כך עד שכולם ברחו מפני שלא יכלו לסבלו, והרב מבארדיטשוב הגיע מזה לכלות הנפש, עד שנתגלגל מחמת כן מתחת לספסל. והוסיף האור המאיר להעיד על עצמו שהגם שהיה נזהר עד כה שלא לעשות שום תנועה חיצונית בעבודתו, כאן לא היה יכול להתאפק, ומרוב התלהבות מחא כף על כף, ואמר שכל ימיו חזר בתשובה על שהראה

אמנם כן יצר סוכן בנו

עלינו להבין שהיצר הרע יפתה תמיד את האדם בכל מה שיוכל ללכת עקלתון, ואם יראה בדרך משל שהוא לומד, יפתה אותו ללמוד את הדברים הבלתי נכונים, או ללמוד עם פירושים עקומים. **יומם ולילה יעבוד למנוע אותו מללמוד באופן שהתורה תעשה ממנו יהודי ירא שמים.** אך הקב"ה שתל בינינו צדיקים שיזכירו לנו בכל עת שלא ללכת עקלתון, והם אמרו לנו שהליכה ישרה היא לגשת ברצינות אל אמירת שמו"ת וללמוד עם פירוש רש"י מתוך גישה שזה מה שילמדנו אורחות חיים. כל מי שיגש ברצינות ללימוד חומש רש"י וילמד לאט כדי להבין, ימצא בו חידושים נפלאים, כי כל אחד יש בו כח החידוש, ובקומו מתלמודו יראה שיש לו עשרה רעיונות נפלאים על הפרשה, ויהיה לו תענוג עצום לומר אותם לאחרים היות שהם חידושים שלו, וממילא יקבל חיות גדולה כל-כך מלימודו.

הרי ברור לנו שאין דומה מי שמספר מעשה של השגחה פרטית שקרא בעלון באמצע לכה דודי, למי שמספר מעשה של השגחה פרטית שאירע עמו. זהו החילוק בין מי שאומר פרפרת שהכין כדי שלא יהיה משעמם בשולחן השבת, לבין מי שנתחדשו לו דברים תוך כדי לימודו, שהרי זה מה שהרגיש וזה מה שמחזק

כשהיינו בחורים קטנים היה אחד שאמר לנו, נצלו עכשיו את ההזדמנות ללמוד בבין הסדרים את המסכתות הקטנות בסדר מועד, ר"ה תענית מגילה, כי כשתבגרו מעט, תתביישו ללמוד אותן...

פשוט וברור, שאנו חוזרים על אמרה טפשית זו רק כדי לדעת מה לא. כך לענין חומש רש"י, לומדים אותו בהתלהבות עצומה, וכל כמה שמזכירים לעצמנו שלומדים אותו כדי שלדעת את המעשה אשר נעשה, זה יחדור אצלנו ויתחדשו לנו חידושים נפלאים.

האיסור לזלזל באמירת התרגום בימינו

והנה יש השואלים למה צריך לומר את התרגום והרי אין אנו מבינים אותו? אכן למען האמת נתקן לומר התרגום משום שבזמננו זו היתה השפה המדוברת, ולכן כתבו הרבה פוסקים שבימינו מחויבים ללמוד רש"י כי רש"י הוא במקום התרגום. אמנם צריך להיזהר שלא לבטל מחמת כן את אמירת התרגום, כי זו דרכו של היצר הרע שמפתה את האדם לאמר, מאחר שהבנת את נחיצות לימוד פירוש רש"י, שוב אינך צריך לומר תרגום. אין זה הולך כך.

הנה חז"ל אמרו שאין בי"ד יכול לבטל דברי בי"ד חבירו אע"פ שכבר בטל טעם הדבר. אך בדרך כלל אין מבינים מה הטעם שאין מבטלים, וזו

כלפי חוץ בתנועה גשמית את התלהבותו הפנימית.

הרה"ק **הרי"צ מליובאוויטש** זיע"א סיפר שאצל אביו **הרשב** זיע"א כשהעביר את הסדרא היתה התעוררות עצומה, והיו עיני כל העומדים שם זולגות דמעות. ואמר שלגודל התלהבות שהיה משקיע אז לא היה לו כח לגמור את כל הפרשה ברציפות, ולכן היה מתחיל פעמים הרבה להעביר את הסדרא ביום חמישי.

בחיפה התגורר אחד שזקנו הסתופף בצל הרה"ק **רבי מרדכי מנאדווארנא** זיע"א בסיגעט. סיפר אותו יהודי: בשעה שסבי העביר את הסדרא, אע"פ שהיה נראה כבעל הבית פשוט ולא היה מבין הרבה, היה בוכה בדמעות שלישי, וזאת משום שנזכר אז איך רבו מנאדווארנא היה מעביר את הסדרא. והעיד אותו יהודי תושב חיפה, שכשהיה רואה את זקנו בוכה בשעה שהעביר את הסדרא, אף הוא היה בוכה אתו לגודל ההתרגשות.

אם מתבוננים בזה, בדיוק בעת העברת הסדרא!? כבר שמענו על אנשים שבכו בעת אמירת תהלים, אז שופכים את הלב, אבל בעת העברת הסדרא!? אכן תמיהה זו מתעוררת רק כל עוד האדם סבור שהעברת הסדרא הוא לילדים קטנים, ילדים קטנים בחדר לומדים חומש, אבל אנשים גדולים ישקיעו את כוחותיהם בש"ס ופוסקים. טעות זו צריכים אנו לעקור מן השורש.

ת'רגום, ושאל מה ענין זה לתחילת פרשת שמות, והשיב כי הנה מהרח"ו ז"ל כתב בעץ חיים שצריך להכין קליפת נוגה להעלותו לקדושה בקריאת שנים מקרא ואחד תרגום. מבאר הכף החיים שמתלי תליא הא בהא, כי העולם הזה מעורב מקדושה וחול, וכשהאדם מוציא את הקדושה מהחול, הוא מייסד את הסדר בעולם. והנה הסיבה שבני ישראל עבדו עבודה קשה במצרים היתה משום שהיו צריכים לברר את ניצוצות הקדושה ממצרים עד שעשו אותה כמצולה שאין בה דגים. וסוד קריאת הפרשה שמו"ת הוא גם כן מעין זה, האדם אומר את התורה בלשון קודש ואח"כ בתרגום שהוא גמטריא תרדמה סוד נוגה, ועל ידי כן הוא מפריד את הקדושה מן החול ומברר קליפת נוגה'.

ולפי מה שנתבאר לעיל הוא מובן גם באופן מעשי. כשהאדם לומד את הפסוקים ומחפש לדעת מה נוגע אליו לעבודת ה' שלו, הוא מחבר בזה קודש עם חול ומברר על ידי כן קליפת נוגה.

הסיבה שרבים קמים לצווח ככרוכיא: עכשיו ההפסד גדול מהרווח, ופעמים הרבה יש אמת בדבריהם, כי הרבה בני אדם נכשלים בענינים אחרים מחמת רצונם לקיים ענין זה.

אכן ידוע מה שאמר הגר"א מווילנא צוק"ל שכל פעם שחז"ל תיקנו איזו תקנה, היו להם כמה טעמים לדבר בנגלה ובנסתר, ולא גילו לנו אלא אחד מהם, ולכן הגם שבטל טעם אחד, יתכן ששאר הטעמים לא נתבטלו, ואם כן אי-אפשר לבטל את התקנה. ובנוגע לתרגום, אם כי אמת הדבר שתיקנו לאמרו כדי להבין על ידו את התורה, מכל מקום אין אדם רשאי לוותר עליו כי ללא ספק יש לזה עוד טעמים נסתרים.

ואלה שמות בני ישראל

ובענין זה יש להביא מדברי ה"כף החיים". הוא הביא בשם רבינו אפרים שכתב "ואלה שמות (בני ישראל הבאים מצרימה) ראשי תיבות ו'חייב א'דם ל'קרות ה'פרשה ש'נים מ'קרא ו'אחת

י. כמחזה הזה נמצא כתוב בספר "חומת אנך" להחיד"א ז"ל, וזה לשונו: ורבינו אפרים ז"ל בפי" כ"י כתב ואלה שמות ר"ת וחייב אדם לקרות הפרשה שנים מקרא ואחת תרגום עכ"ד. וצריך להבין מאי שיאטיה דרמוז זה כאן. ונראה דנדוע דגלות מצרים היה לברר ניצוצות הקדושה אשר שם במצרים ערות הארץ בכח שעבודם בחמר ובלבנים וכו'. וסוד קריאת הפרשה שנים מקרא ואחת תרגום הוא לברר מנוגה דחציה בחול וחציה בקדש וע"י קריאת הפרשה שנים מקרא ואחת תרגום אנו מכניסין מחציה שבחול אל הקודש, כי תרגום גימטריא תרדמה סוד נגה, ולחברה עם המקרא כל פסוק ופסוק שיהא נכלל בקדושה כמו שהארץ רבינו האר"י זצ"ל, וא"כ יכון מאד כאן בשעבוד מצרים שהוצרכו לכל תוקף השעבוד לברר ניצוצי הקדושה ומעין דוגמא חיובא רמיא על כל אדם מישראל לקרוא הפרשה שנים מקרא ואחת תרגום לברר מנגה ולכלול בקדושה.

העם היו לומדים חומש רש"י, כי רצו להיות יותר יראי שמים, ולכן למדו תורה לשם כך. הם התלהבו מזה, עכשיו הולכים לקבל יראת שמים.

סגולה לכוונת התפילה בשבת בבוקר

בספה"ק "בת עין" (בליקוטים) איתא שאמר שהרוצה **סגולה לכוון בתפילת שחרית בשבת, יעביר את הסדרא שמו"ת בערב שבת קודש** דווקא, ונותן טעם לדבר, **כי כשהוא מעביר את הסדרא שמו"ת הוא מחבר את חלק הדיבור עם חלק המחשבה,** והיינו כי בעוד כשאומר תהלים הוא יכול לחשוב תוך כדי מחשבות אחרות, ואפילו כשלומד תוספות, הוא יכול לפרש במחשבתו ככל העולה על רוחו, הרי שכאן כשהוא מעביר את הסדרא, אין הדבר שייך, **שהרי כל תכלית אמירת שמו"ת הוא כדי למצוא את עצמו בתוך הפסוקים,** אם כן הוא **נמצא מחבר את הדיבור עם המחשבה בשעה שהוא מעביר את הסדרא שמו"ת, וממילא יוכל לכוון בתפילת השחרית** משום שכבר נמצא אצלו הכח לומר דיבורים ולהיות בפנים.

אנשים חושבים שלימוד העיון כולל רק ללמוד מסכתות ישיבתיות ולסובב באצבע, וכל השאר אינם כלולים בזה ולומדים אותם רק מפני שצריך. זו טעות! מסופר שפעם הגיעו בחורים להגאון **רבי ראובן בנגיס** זצ"ל להבחן על גפ"ת, שאל אותם תחילה על פרשת שבוע, ואמר להם שאם אין האדם יודע חומש רש"י הרי הוא צורבא דרבנן ועם הארץ דאורייתא.

אכן כן, איש כזה דומה לבחור בישיבה קטנה שידוע להעתיק בפיו מדברי הגר"ש שקאפ, וכשאתה שואל אותו פירוש הגמרא עצמה, אתה רואה שאינו יודע מימינו ומשמאלו, וכל מה שהוא אומר תלוי באוויר. כך הוא בענייננו. האדם צריך לעבוד למצוא את עצמו בתוך התורה שבכתב שהוא לומד. אכן בני אדם מתלהבים בקריאת שמו"ת מפני שאין רצונם להשתנות, אבל בגלל זה אינם מחברים תורה שבכתב עם תורה שבע"פ, ואינם מעלים קליפת נוגה. על האדם להבין שלימוד חומש רש"י ולמצוא בו את עצמו זהו לימוד בעיון, שהרי הוא צריך לצמצם את מוחו בשביל כך. הדבר פשוט היה בכל הדורות, הצדיקים היו נותנים שיעורים בחומש רש"י ופשוטי

מדור הילולא דצדיקיא

נלמד לזכות דוד בן פיגא ומשפחתו
פטרון מדור הילולא דצדיקיא

ערב שבת קודש פרשת וירא - י"ד מרחשון תשע"ח

הרה"ק רבי מנחם מענדיל מקאסוב זיע"א - בעל ספה"ק 'אהבת שלום'

י"ז מרחשון תקפ"ז

אבי שושלת ויזניץ

המובהק של הרה"ק רבי וואלף
מטשארני-אוסטראה זי"ע מנו"כ
בטבריא ת"ו.

גלגל הוא החוזר בעולם

הרה"צ ר' מרדכי חיים סלאנים זצ"ל
סיפר שלפני שרבו הרה"ק
מטשארני-אוסטראה עלה על האוניה
לנסוע לארץ ישראל, פנה לאחד
מתלמידיו שהיה בצער גדול על שרבו
נפרד ממנו, ואמר לו: תיסע אל האברך
ר' מנחם מענדיל השרוי בעניות גדולה,
ותאמר לו שכבר הגיע זמנו להתמנות
לרבי...

בתקופה זו עבדה אשתו של הרה"ק
מקאסוב במכירת סיד כדי להרוויח
כמה פרוטות. והיתה זאת עבודה קשה

נולד להרה"ק רבי יעקב קאפל חסיד
זיע"א מקאלאמייא תלמידו של
הבעש"ט הק' ושימש כחזן בבית הכנסת
שלו. בנו היה בעל תורת חיים מקאסוב,
וממנו מסתעפים כל הצדיקים לבית
קאסוב - וויזניץ עד עצם היום הזה.

בספר "רמתים צופים" להרה"ק רבי
שמואל זי"ע משינאווא תלמידו של
הרה"ק הרבי ר' בונים מפרשיסחא
זיע"א כתב שכאשר הגיע בפעם
הראשונה אל רבו הרה"ק מפרשיסחא,
שאל אותו רבו היכן היה עד כה. השיב
לו שהיה אצל הרה"ק מקאסוב. נענה
הרה"ק מפרשיסחא ואמר: רגליי
בוערות לנסוע לאותו צדיק.

בצעירותו התחמם הרה"ק מקאסוב
לאורו של בעל יושר דברי אמת ולאורם
של עוד צדיקים, אך היה תלמידו

פעם נסעו שניהם יחדיו אל הרה"ק רבי ארון לייב מפרמישלאן זיע"א אבי הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זיע"א שהיה אז ילד, וכיון שרבי ארון לייב הכיר את גודל נשמת בנו הילד, שאל אותו: מבין שני אלה את מי אתה אוהב יותר? הראה לו הילד הקדוש באצבעו על הרה"ק מסטרעליסק. אמר לו אביו רבי ארון לייב: שניהם גדולים מאוד, הגדול מביניהם בקומה (התכוון להרה"ק מסטרעליסק שהיה גבה קומה) מלאכים ישאווהו לאחר פטירתו לארץ ישראל, אך השני תמיד יהיה במקום מנוחתו אווירא דארץ ישראל.

אכן בחלוף השנים השתטח הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זיע"א על ציונו של הרה"ק מקאסוב וארכה לו השעה לפליאת מלוויו. כשחזר ושאלוהו לפשר האריכות, הצטדק ואמר: קשה היה לי להיפרד ממקום זה כי הרגשתי בו אווירא דארץ ישראל. היה שם אחד שידע את המעשה שהיה עם ר' ארון לייב מפרמישלאן וסיפר אותו לרבו הרה"ק משינאווא. אורו פני הצדיק בראותו שלא היתה זו הרגשה בעלמא...

אהבת שלום

ספרו של הרה"ק מקאסוב יצא לאור על-ידי בניו הקדושים ונקרא על ידם בשם "אהבת שלום", ונימוקם עמם **שעבודתו** היתה מיוחדת **בשלושה דברים שנקראו שלום**, כך שכל מהותו היתה שלום. האחד הוא **שבת קודש**,

ומפרכת, שכן צריך היה בשביל כך לסחוב לבנים ולהמס אותם במים. והנה באותה שעה כשהשליח של הרה"ק מטשארני-אוסטראה היה בדרכו אליו למסור לו את שליחות רבו, הפכו הילדים בביתו את הדליים עם הסיד שנעשה על-ידי יגיעה מרובה, ונכנסה האשה אל בעלה הצדיק ושפכה בפניו את מר לבה. אמר לה בעלה: אם כבר אין יכול להיות גרוע יותר, הגלגל מתחיל לעלות. וכיון שסיים את דבריו, מיד נשמעו נקישות על הדלת. היה זה השליח שבא למסור לו את שליחות רבו שהגיע זמנו לקבל על עצמו את שרביט ההנהגה, ותיכף ומיד הגיע עוד אחד שחיפש אלוף לראשו והושיט לו קוויטל עם סכום מכובד לפדיון נפש, וכך היה לו כדי חייו.

שני המאורות הגדולים

הרה"ק מקאסוב היה גיסו של הרה"ק רבי אורי מסטרעליסק זיע"א שנשא בזיווג שני את אחותו, בתו של רבי קאפל חסיד. היו שני הצדיקים האלו מחבבים זה את זה ופועלים יחדיו גדולות ונצורות. פעם התבטא הרה"ק מסטרעליסק: כשראיתי את עבודת הקודש שהיתה לו להרה"ק מקאסוב בתפילת קבלת שבת, ראיתי שהוא מעפיל בעבודתו על עבודתי. אך למחרת בתפילת שחרית אזרתי את חלציי והצלחתי להגיע למדרגתו הגבוהה...

נועם אלימלך). ועל כן טוב להזכיר בשבת קודש בכל פעם השם שבת, כי שבת הוא צרורא דלעילא דבי חיי כולא, ועל ידי קריאת השם שבת, על ידי זה אנו מעוררין חיות השבת שהיא שמא דקוב"ה שהוא ושמו חד. והנה כמו כן מי שהוא דבוק בהשי"ת הוא גם כן הוא ושמו חד, דהוא חיות הנפש, ולזה כשקרא הקב"ה לאברהם "אברהם", השיב "הנני", רוצה לומר דכולו חד, אני ושמי. וזהו כוונת אמרם ז"ל (שבת י, ב) "מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, שמה דייקא (כלומר, המתנה היא לא רק השבת, אלא גם השם שלה, כי על ידי אמירת השם, יכולה אדם לקבל את חיות השבת). וזהו גם כן כוונת אמרם ז"ל (שם יב, א) "הנכנס לבקר את החולה [בשבת] אומר שבת היא מלזעוק, פירוש שעל ידי זעקת השם שבת מתעוררת חיות השבת ומשם נמשכת רפואה מאילנא דחיי [וממילא ורפואה קרובה לבוא].

בענין מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה מסופר, שבאחת משבתות בין המצרים שבת הרה"ק מקאסוב עם חסידיו באיזו עיירה שתושביה היו מן המתנגדים לדרך החסידות, ובמשך כל השבת שרתה שמחה גדולה בקרב החסידים והיו מפזזים ומכרכרים בכל עוז, עד כדי כך שעלו על הגגות ורקדו שם. לאחר השבת קרא הרה"ק את ראשי הקהל ושאל אותם מה הם

שנקראת שלום, שבת שלום ומבורך. השני הוא מצות הצדקה שנקראת שלום כפי שהביאו חז"ל במסכת בבא בתרא מהפסוק (ישעיה לב, יז) והיה מעשה הצדקה שלום. והשלישי הוא מדת היסוד שנקרא שלום כמו שנאמר אצל פנחס הנני נותן לו את בריתי שלום.

והאמת ששלושתם אחוזים ודבוקים זה בזה, וכמו שכתב הוא עצמו בספר "אהבת שלום" שמי ששמור במידת היסוד, הוא יכול להרגיש טעם בשבת, ורמז זאת בשם "יוסף מוקיר שבת", מי שהוא בבחינת יוסף שהיה שלם במידת היסוד, הוא זה שיכול להוקיר את השבת^א. וכן הצדקה תלויה בזה, כי הצדקה הוא ענין השפעה שהיא מידת היסוד כנודע.

קריאת השם מעוררת חיות הנשמה

לפנינו מדברי תורתו הק' בענין שבת קודש על הפסוק בפרשת השבוע "ויאמר אליו אברהם ויאמר הנני", וזה לשונו: יש לומר דהנה ידוע שעיקר חיותו של האדם הוא הנשמה הקדושה, והוא שמו של האדם (כלומר, שמו אינו השם של הגוף אלא של הנשמה), ועל כן כשקורין לאדם ישן בשמו, יכולין מהר להקיצו, כי כשקורין אותו בשמו שהוא הנשמה, אזי מעוררין חיותו ממקום שרשו בהשתלשלות, עד שמורידין את החיות אל האדם (דברים אלו מפורשים גם בספה"ק

יא. וכן פירשו צדיקים: טהורים יירשוהו ויקדשוהו, הטהורים הם אלו שיירשו את השבת וירגישו בה טעם.

מחמת הבושה, שהיה בוש שהדברים שהכין והכלים שהכין אינם לפי גודל כבוד המלך ותפארת גדולתו. וכראות המלך שאינו מביא לפניו שום דבר התחיל להתרעם על אוהבו, אך מחמת שידע שהוא אוהב נאמן ואהבתו היתה תקועה בלבו, שלח לקרוא אותו ושאל אותו מה זה ועל מה זה, מדוע אין אתה מביא שום דבר לסעודה.

התחיל אותו האוהב לספר לפני המלך איך שהכין עצמו מאוד בכלים נאים ומטעמים הראויים למלך, אך כראותו יקר תפארת גדולתו של המלך, ראה שלפי כבוד המלכות ההכנה שהכין הוא כלא נחשב. וכראות המלך את תום לבבו ואת אשר כבוד המלכות יקר מאוד בעיניו, אמר לאוהבו: חייך שכל מה שיש לי בביתי וכל כבודי אשר אתה רואה אין נחשב בעיני נגד מה שהכנת, ומה שהכנת חשוב אצלי יותר מכל מה שיש לי, אחר אשר אני רואה תום לבבך באמת.

מבאר הרה"ק מקאסוב: והנה **שבת קודש לית לה מגרמה כלום**, וצריך להכין את עצמו בששת ימי המעשה לכבוד השבת, **ולפי ההכנה שמכין עצמו בששת ימי המעשה, כן מאיר עליו אה"כ אור הש"ק**. והנה **אם האדם הוא עובר ה' באמת, אזי בערב ש"ק הוא רואה בעצמו שההכנה שהכין את עצמו בששת ימי המעשה הוא כלא כלום נגד קדושת השבת והוא בוש מאוד לפני קדושת השבת** ונחשב

אומרים על השבת שהיתה להם. ענו לו שלפי דעתם מאחר שתושבי העיירה אינם נמנים על קהילות החסידים לא היה ראוי להם להתנהג כאן כפי שהתנהגו בשמחה גדולה כזאת. אמר להם הרה"ק: השבת נקראת מתנה כמו שאמרו מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ובמתנה אין דינא דבר מצרא.

אנכי מגן לך שכרך הרבה מאוד

עוד נביא מדברי קדשו בענין הכנה לשבת קודש, דיבורים יקרים ונפלאים שמובאים בפרשת ואתחנן ומתקשרים לפרשה זו פרשת וירא. בתחילה הוא מביא משל נאה **מהמדרש** על ענין המשכן, וזה לשונו: משל למלך שהיה לו אוהב נאמן וביקש המלך לאוהבו שיעשה סעודה עבורו בביתו ונתרצה אותו אוהב והכין כל מה שצריך לסעודה כמו שראוי למלך, כלים נאים מאוד, ומיני מעדנים הראויים לפני המלך ושריו.

והנה ביום המוגבל בא המלך ושריו לביתו של האוהב, וכל שריו היו סביבו מלובשים בבגדי זהב, והמלך היה גם כן מלובש בגדי זהב וכל חילותיו עוטרם אותו. וכראות האוהב את תפארת גדולת המלך וכבודו, נתמלא בושה וכל מה שהכין לצרכי הסעודה היה קטן מאוד בעיניו נגד כבודו של המלך. ומחמת הבושה נגמר בלבו שלא יביא מכל מה שהכין שום דבר לפני המלך,

אך ורק בי שלא ליתן לי לאסוף את החסידים בליל שבת, אך לא הלכתי שולל אחריו.

והיה כנגן המנגן

מנהג קדוש היה לו להרה"ק מקאסוב לחדש מדי שבת בשבתו ניגון חדש או תנועה חדשה לניגון ישן לכבוד השבת. היה לו קול ערב וניצל אותו למען מטרה נכבדה זו, לכבד את השבת מגרונו. לפי המסופר לא היה לו קול ערב בתחילה, אך זכה לו באחד הימים בעקבות מעשה שהיה. פעם היה בבית כנסת שהחזן דשם היה בעל קול ערב מאוד, וראה לאחר התפילה שהחזן הולך לברר בעזרת נשים איך התפילה נשמעה אצלם. הבין הצדיק שמחשבותיו בשעת תפילתו כשליח ציבור אינן טהורות וחרה לו עד מאוד. תוך כדי כך הרים את עיניו לשמים ואמר: רבונו של עולם! אם תיתן לי קול ערב, מבטיחך אני שאשתמש בו אך ורק לצרכיך, וכך זכה וקיבל קול ערב. ובכן, עסוק היה כל ערב שבת לידע בוודאות שכבר יש לו ניגון חדש או תנועה חדשה לכבוד השבת המשמשת ובאה.

פעם ראו אותו מתהלך ביום רביעי אנה ואנה כשמצחו חרוש קמטים ומפיו הוא נשמע אומר: איך האב נאך נישט אויף שבת, איך האב נאך נישט אויף שבת [עדיין אין לי לשבת, עדיין אין לי לשבת]. היה שם עשיר אחד, בטוח היה

בעיניו שלא הכין את עצמו כלום בששת ימי המעשה ובעיניו אין הוא ראוי שיופיע עליו קדושת השבת, כי שבת הוא אותיות בש"ת (בושת) וכאשר רואה השי"ת ב"ה וב"ש את גודל שפלותו בעיניו, מאיר עליו את קדושת השבת, וכל המעשים טובים שעשה בששת ימי המעשה עולים לרצון לפני השי"ת.

על פי זה מפרש הרה"ק מקאסוב לשון הפסוק (לך לך טו, א) "אנכי מגן לך שכרך הרבה מאוד", וזה לשונו: וזהו שאמר הקב"ה לאברהם אבינו ע"ה אנכי מגן לך שכרך הרבה מאוד, פירוש כי בעיני אברהם היו כל המעשים שעשה כלא כלום נגד הטוב שעשה לו השי"ת שניצל מן המלכים, ולפי דעתו לא היה מגיע לו שום שכר על המעשים טובים שעשה, וכשראה השי"ת שלפי דעתו אין מגיע לו כלום והוא שפל מאוד בעיניו, היה נחשב אצל השי"ת ב"ה הרבה יותר. ועל כן אמר לו השי"ת אנכי מגן לך, פירוש אני בחינם אצלך, שאתה עובד אותי בחינם (שאתה מרגיש שאין מגיע לך כלום), כי מגן הוא תרגום של חינם, על כן שכרך הרבה מאוד.

שבת אחים גם יחד

פעם דיבר הרה"ק מקאסוב בענין חשיבות התאחדות החסידים בליל שבת לשיר שירות ותשבחות להשי"ת, ואמר: השטן הגיע אלי ואמר לי שיעזוב את כל מלחמותיו עם בני אדם ויתמקד

בזמירות שבת "לכן בכל לב ובכל נפש ובכל מאודו נמליכו ונייחדו". לכן הוא לשון שבועה, "כמו לכן הנני נותן לך בריתי שלום". אני נשבע לך השי"ת שבכל לבי ובכל נפשי ובכל מאודי, אני ממליך ומייחד אותך.

שאין לו לצדיק בשביל צרכי השבת. פנה אליו ואמר: מה שהרבי יבקש ממני אתן לו, העיקר שתנוח דעתו. אמר לו הצדיק: לניגון אני צריך, עדיין אין לי ניגון חדש...

מאכלי השבת משתנים לכמה טעמים

בספרו הוא כותב שמאכלי השבת יש להם כל הטעמים שבעולם בדומה למן שירד לבני ישראל במדבר. העיד על כך חסיד אחד שהגיע פעם לשבת בקאסוב ולא היה לו היכן לסעוד את סעודות השבת, וכשנודע הדבר לצדיק, הזמינו לסעוד אצלו. החסיד התבייש מאוד משום שידע את עניותו הגדולה של הצדיק, אך לא היתה לו ברירה אחרת... הצדיק שר שלום עליכם, קידש על היין, ולאחר נטילת ידיים וברכת המוציא הגישה הרבנית כמה שעועיות (בעבלאך, באנדלעך - beans) לשולחן ואמרה: "זה במקום דגים". העיד החסיד: "טעמתי שעועית אחד והרגשתי טעם של דג משובח ביותר". אחר כך כשהגיע זמן אכילת מרק, שוב הגישה הרבנית כמה שעועיות. "שוב טעמתי בונדל אחד והרגשתי טעם מרק משובח ביותר". וכן היה כשהגיע זמן אכילת הבשר והקוגל. אמנם רק שעועיות היה להם לגודל עניותם, אך השעועיות האלה התחלפו לכמה טעמים.

הרה"ק בעל ייטב מסיגוט זיע"א כותב בספרו: מרגלא בפומיה דבעל אהבת שלום על הנוסח שאנו אומרים

האומר צדקה זו על מנת שיחיו בניי

לסיום נביא מספרו בענין עבודת הצדקה שלו. חז"ל אמרו (ר"ה ד, א) "האומר צדקה זו שאני נותן על מנת שיחיו בניי, הרי זה צדיק גמור". כתב על זה הצדיק: מעודי לא הבנתי, כי מלשון זה משמע שדווקא הנותן על מנת שיחיו בניי הרי זה צדיק גמור, מה שאין כן מי שאין נותן על מנת כן, ואיך הדבר יתכן, הלא מי שנותן על מנת כן אינו עושה לשמה. עד שבא מעשה לידי ונתיישבה קושייתי. וסיפר: בקאסוב התגורר עשיר אחד בעל לב טוב שפיזר מממונו לכל מי שפשט לו יד. יום אחד חלה בנו והגיע לבקש ממני שאתפלל עליו. התפלאתי! הלא מרא דצדקה הוא, יתן צדקה ויתרפא, שהרי צדקה תציל ממות. לא הבנתי למה הוא בא אלי. עד שהבנתי שהעשיר מעולם לא האמין בכח הצדקה. כל מה שנתן עד עתה היה רק משום שהיה לו לב טוב והיתה לו מידת הפזרנות, אך לא האמין שצדקה היא מצוה אלוקית ושבכוחה להציל ממות. אז נתבאר לי הפירוש באותו מאמר חז"ל, וכך פירושו: האומר צדקה זו שאני נותן על מנת שיחיו בניי,

וכוונתו אינה לעצמו, אלא להודיע וישועות, הרי זה צדיק גמור, דייקא
לרבים שהצדקה היא מצות אלוהית הוא משום שמאמין בכוחה של מידת
ויש בכוחה להמשיך רפואות הצדקה...

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

בשורה משמחת!

מוקדים להשיג הקונטרס 'הבינני'

ארצות הברית

4615 14th Ave	ביהמ"ד טאהש	בארא פארק
5309 13th Ave	כתר דזשודעיקא	
44 grove spring ct.	ביהמ"ד בית נפתלי בעלזא	לעיקוואוד
52 Main Street 845-517-9722	ביהמ"ד קארלין סטאלין	מאנסי
	ע"י המקוואות	מאנרא

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין דעם זיכוי הרבים, סיי פארקויפן אין אייער שוהל \ מקוה א.ד.ג. אדער נעמען א חלק אין די הוצאות, ביטע רופט: 305-338-4827

ארה"ק

קרית נדבורנא	בית המדרש הגדול 'נדבורנא'	בני ברק
רחוב הרב שך	חנות 'מול איצקוביץ'	
רחוב יואל	מקוה בית פנחס	

אירופה

	בית המדרש אהל משה	אנטווערפן
--	-------------------	------------------